

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Bakalářská práce

Daniela Kaňková

**Použití sloves *ser* a *estar* ve španělštině a katalánštině
(analýza založená na jazykových korpusech)**

The Use of *Ser* and *Estar* in Spanish and Catalan (a Corpus-Based Study)

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí své bakalářské práce, PhDr. Daně Kratochvílové, Ph.D., za odborné vedení, ochotu a trpělivost. Dále bych chtěla poděkovat svému lektorovi katalánštiny, Lic. Andreuovi Bauçà i Sastre, M.A., Ph.D., za odborné konzultace.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 2. 5. 2017

.....

Abstrakt

Tato práce se zabývá porovnáním použití sloves *ser* a *estar* ve španělštině a v katalánštině. Předmětem zkoumání je normativní užití těchto sloves v obou jazycích. Pomocí jazykových korpusů *InterCorp* a *Araneum Hispanicum Maius* je zkoumáno, odpovídá-li praktické užití sloves v katalánštině stanovené normě a v jaké míře je užití ovlivněno španělštinou.

Klíčová slova

španělský jazyk, katalánský jazyk, *ser*, *estar*, korpus, kontrastivní studie

Abstract

The present work deals with the difference between the use of the verbs *ser* and *estar* in Spanish and Catalan. The subject of our research is normative usage of the verbs in both the languages. By means of language corpora *Intercorp* and *Araneum Hispanicum Maius* we observe whether the usage of the verbs in Catalan corresponds with the norm and to what extent the usage is influenced by Spanish.

Key words

Spanish, Catalan, *ser*, *estar*, corpus, contrastive study

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Etymologie sloves <i>ser</i> a <i>estar</i>	7
3	Teoretická analýza obecného použití <i>ser</i> a <i>estar</i> v katalánštině	8
3.1	Problematika sloves <i>ser</i> a <i>estar</i> v současné katalánštině	8
3.2	Užití slovesa <i>ser</i> v katalánštině	8
3.3	Užití slovesa <i>estar</i> v katalánštině	11
3.4	Užití sloves v doprovodu dvou prvků, z nich každý vyžaduje jiné sloveso	13
3.5	Shrnutí použití sloves <i>ser</i> a <i>estar</i> v katalánštině	14
4	Teoretická analýza obecného použití <i>ser</i> a <i>estar</i> ve španělštině	15
4.1	Klasické interpretace distribuce sloves <i>ser</i> a <i>estar</i> ve španělštině	15
4.1.1	Užití slovesa <i>ser</i> ve španělštině	15
4.1.2	Užití slovesa <i>estar</i> ve španělštině	17
4.2	Moderní interpretace distribuce sloves <i>ser</i> a <i>estar</i>	18
4.3	Shrnutí použití sloves <i>ser</i> a <i>estar</i> ve španělštině	20
5	Vypozorované rozdíly v použití sloves ve španělštině a katalánštině	21
6	Korpusová analýza	22
6.1	Lokační spojení	22
6.1.1	Analýza lokačních spojení v <i>InterCorpu</i>	22
6.1.2	Analýza lokačních spojení v <i>Araneum Hispanicum Maius</i>	26
6.1.3	Závěry analýz lokačních spojení	29
6.2	Adjektivní atributy nesoucí význam stavu	29
6.2.1	Analýza adjektiv stavu v <i>InterCorpu</i>	30
6.2.2	Analýza adjektiv stavu v <i>Araneum Hispanicum Maius</i>	33
6.2.3	Závěry analýz adjektivních atributů nesoucí význam stavu	35
6.3	Adjektivní atributy klasifikačních vlastností	35
6.3.1	Analýza adjektiv klasifikační vlastnosti v <i>InterCorpu</i>	35
6.3.2	Analýza adjektiv klasifikační vlastnosti v <i>Araneum Hispanicum Maius</i>	41
6.3.3	Závěry analýz adjektivních atributů klasifikačních vlastností	43
7	Katalanismy v současné španělštině	44
8	Závěr	46
	Resumé	48
	Resumen	50
	Resum	52
	Seznam použitých zdrojů	54

1 Úvod

Práce se zabývá užitím sloves *ser* a *estar* ve španělštině a katalánštině. Katalánština často podléhá vlivu španělštiny nejen v rovině lexikální, ale i v rovině gramatické. V naší práci tedy budeme zkoumat i tento aspekt. Cílem je zjistit v jaké míře je používání sloves *ser* a *estar* v katalánštině ovlivněno španělštinou.

V první části, tedy v práci teoretické, analyzujeme několik katalánských a španělských gramatik a studií a vytváříme tak přehled užití sloves v obou jazycích. Užití sloves pak mezi jazyky porovnáváme. Zaměřujeme se spíše na díla klasická, tj. v katalánštině je to například gramatika A. M. Badiy i Margarity, ve španělštině je to pak například deskriptivní gramatika *GDLE*. Naše práce však pokrývá i teorie moderní, konkrétněji například teorii G. N. Carlsona nebo M. Luján.

Ve druhé části ověřujeme, používají-li se slovesa v katalánštině tak, jak pozorujeme v části jedna. Zaměříme se zejména na kontrastové situace, tedy na situace, kdy se volba slovesa ve španělštině a katalánštině liší. Okrajově zkoumáme i katalanismy ve španělštině.

Pro praktickou část používáme jazykové korpusy *InterCorp*, *Araneum Hispanicum Maius* a *CORPES XXI*. Analyzujeme originální literární texty, překlady cizojazyčných literárních textů do katalánštiny a texty z webových stránek. Dílčí analýzy jsou jak kvalitativní, tak kvantitativní.

2 Etymologie sloves *ser* a *estar*

Na začátku by bylo dobré si říct, jaký je vůbec původ sloves, které budeme na několika následujících stránkách studovat. Jak zmiňuje například Joan-Rafael Ramos ve své studii *Els derivats d'ESSE i STARE en les llengües romàniques*, obě slovesa mají původ v latině. Sloveso *ser* pochází z latinského *esse* a bylo považováno za jakési existenční sloveso. Neslo význam existence. Později nabylo i metaforického významu a jeho použití se rozšířilo o použití s dalšími atributy.

Sloveso *estar* naopak pochází z latinského *stare*, které bylo považováno za poziční sloveso. Sloužilo k určení vertikální pozice objektu, ale i k určení pozice vyjádřené jistou durativní nebo rezultativní hodnotou.¹

V následujících kapitolách tedy také můžeme sledovat, jak se původ sloves odráží v dnešních románských jazycích.

---

¹ Ramos, J. R. „Els derivats d'ESSE i STARE en les llengües romàniques“. 2001, s. 135-136.

3 Teoretická analýza obecného použití *ser* a *estar* v katalánštině

3.1 Problematika sloves *ser* a *estar* v současné katalánštině

Před samotnou analýzou použití sloves *ser* a *estar* v katalánštině bychom nejdříve měli zmínit několik úskalí týkajících se tohoto tématu. Za prvé je potřeba si připomenout, že v současné době je katalánština jazyk žijící na pozadí jazyka jiného, jazyka světového – španělštiny. V současnosti tedy čím dál tím více podléhá trendům tohoto jazyka. Ačkoliv se může zdát, že norma se bude snažit těmto trendům vyvarovat, není tomu vždy tak. Jak zmiňuje například A. M. Badia i Margarit, gramatikové se dělí na dva typy: na ty, kteří se za každou cenu snaží zachovat původní normu jazyka, jazyka klasiků, a na ty, kteří se přizpůsobení normy dnešnímu reálnému jazyku nebrání.² Předpokládáme tedy, že narazíme na rozpory v použití napříč různými gramatikami/studiemi.

Badia i Margarit také varuje před situacemi, kdy se vývoj určitého aspektu může zdát jako podlehnutí španělštině, ale ve skutečnosti se jedná jen o autonomní vývoj, stejný, jakým prošla i španělština sama o několik let či desítek let dříve.³ Vždy je tedy třeba pečlivě se zamyslet, jestli se opravdu jedná o pošpanělštění, nebo ne.

Za důležité také považuji zmínit, že používání sloves *ser* a *estar* se mění na základě dialektu. Například barcelonská katalánština je více ovlivněna španělštinou než katalánština Baleárských ostrovů. O tom hovoří např. Joan-Rafael Ramos⁴. V naší studii, v teoretické části, se však budeme snažit zaměřit na katalánštinu normativní, tj. zaměříme se zejména na tři klasické katalánské gramatiky. V korpusové analýze se pak jistě budou vyskytovat texty různých dialektů, na kterých se budeme snažit ukázat, že normativní katalánština je od reálné používané katalánštiny odlišná.

3.2 Užití slovesa *ser* v katalánštině

A. M. Badia i Margarit ve své gramatice prezentuje velmi přehledný systém volby mezi slovesy *ser* a *estar*, který je založený na třech kritériích.⁵ Podle těchto kritérií se sloveso *ser* obecně užívá, pokud:

- a) vyjadřuje permanentní vlastnost (př.: *El president és prudent*. [Prezident je uvážlivý.])

---

² Badia i Margarit, A. M. *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. 1995, s. 269.

³ Tamtéž, s. 270.

⁴ Ramos, J. R. *El SV, II: La predicació no verbal obligatòria*. 2008, s. 1993.

⁵ Badia i Margarit, A. M. *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. 1995, s. 270-271.

- b) dává větě imperfektní význam, tj. děje (nebo stavy) postrádají lhůtu, jsou neomezené (př.: *Aquest passaport és falsificat*. [Tento pas je zfalšovaný.]), taktéž má význam určité vlastnosti)
- c) vyjadřuje samostatnou vlastnost, tj. vlastnost, která nezávisí na žádném okolním faktoru (př.: *Aquest gerro és delicat*. [Tahle váza je křehká.])⁶

Dále nabízí i podrobnější klasifikaci. Dle této klasifikace se sloveso *ser* používá v kombinaci:

- a) s atributem obecně – protože atribut reprezentuje určitou kvalitu (př.: *L'alcalde és comerciant*. [Starosta je obchodník.]) (dle kritérií permanentní vlastnost)
- b) s kvalitativním adjektivem, pokud u živých bytostí vyjadřuje určitou vlastnost, pomocí které identifikuje podmět, vlastnost je permanentního a imperfektního charakteru (př.: *El gos és fidel*. [Ten pes je věrný.]), u neživých bytostí vždy (v dnešní době však může být nahrazeno i slovesem *estar*, př.: *L'autobús és/està ple*. [Autobus je plný.])
- c) s participiem, pokud u životného podmětu vyjadřuje určitou vlastnost, pomocí které identifikuje podmět, vlastnost je permanentního a imperfektního charakteru (př.: *Ell és nat del mes d'agost*. [Je narozen v srpnu.]), u neživotného podmětu vždy, tj. stejně jako u kvalitativního adjektiva; nicméně, s participiem je lepší používat sloveso *estar*, protože hrozí záměna s trpným rodem, ve kterém se používá sloveso *ser* (př.: *Aquella comarca és/està despoblada*. [Tento kraj je neobydlený.])
- d) s příslovečným určením místa – nacházet se na nějakém místě implikuje určité trvání, takže děj má imperfektní charakter, tradičně se pak používá sloveso *ser* (př.: *Jo sóc a casa*. [Jsem doma.]); v katalánštině však zůstaly i konstrukce (konstrukce, kde sloveso *být* je ve smyslu trvat nebo setrvat na určitém místě po určitou dobu, děj je vymezený, a má tudíž perfektní charakter) se slovesem *estar* (př.: *Estorem a París una setmana*. [V Paříži budeme jeden týden.]), Badia i Margarit nicméně říká, že použití slovesa *ser* je vždy správné.⁷

Podobnou klasifikaci najdeme i v gramatice Joana Solà, která je novější. Pokusíme se tedy shrnout hlavní body. Sloveso *ser* se dle J. R. Ramose užívá v případech, kdy:

- a) se jedná o kombinaci s příslovečným určením místa, podmět je životný a děj je konstatováním určité lokalizace, jinak řečeno, nevyjadřuje trvání (př.: *En Joan és al*

⁶ Badia i Margarit, A. M. *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. 1995, s. 273-276.

⁷ Tamtéž, s. 279-285.

mercat. [Joan je na trhu.]); lokalizaci lze také vyjádřit metaforicky – pomocí času, vzdálenosti, společníka, události; pokud je podmět neživotný, převažuje použití slovesa *ser*, protože otázka trvání je v takovýchto případech často indiferentní (př.: *Les sabates són a l'armari*. [Boty jsou ve skříni.])⁸

b) hovoříme o kombinaci slovesa a atributu s předložkou *amb*, *sense*, *de* a *com* a spojení má zároveň význam vlastnosti (př.: *Aquest producte és sense conservants ni colorants*. [Tento produkt je bez konzervantů a barviv.])⁹

c) jde o spojení slovesa a adjektiva, přičemž podmět je životný a adjektivum vyjadřuje určitou vlastnost (př.: *En Joan és francès*. [Joan je Francouz.]); pozor však na adjektiva typu *živý*, *svobodný*... ačkoliv by se mohlo zdát, že vyjadřují stavy a vyžadují tedy sloveso *estar* (dočteme se v následující kapitole), tato adjektiva mají význam klasifikační vlastnosti, pojí se tak se slovesem *ser*, pro svou povahu stavu je však často můžeme vidět ve spojení se slovesem *estar*; pakliže je podmět neživotný, tradičně se vždy užívá sloveso *ser*, vlivem španělštiny se však adjektivum, které nese význam určitého stavu (najdete též v následující kapitole), často objevuje ve spojení s *estar*, stejně jako u životného podmětu (př.: *Aquest menjar és/està bo*. [Toto jídlo je dobré.])

d) hovoříme o spojení slovesa a participia, přičemž podmět je životný a participium vyjadřuje určitou vlastnost (př.: *El teu home és honrat*. [Tvůj muž je poctěn.]); jestliže je podmět neživotný sloveso *ser* se tradičně používá jak u vlastností, tak u stavů, u stavů se však můžeme setkat i s *estar* a Ramos i to považuje za volbu správnou, kvůli záměně s trpným rodem se tedy tradičně používá pro stavy s určitou dobou trvání (př.: *La porta està tancada tota la tarda*. [Dveře jsou zavřeny celé odpoledne.])¹⁰

Například Joan-Manuel Ballesta i Roig se ve své studii *Algunes consideracions entorn dels verbs copulatius en català* spokojí s mnohem jednodušší definicí použití námi studovaných sloves. Dle něj je *ser* ryze kopulativní sloveso, spojuje tudíž podmět s predikátem a do věty nepřináší žádnou další informaci, pouze slovesný čas, aspekt a způsob. U příslovečného určení místa se sloveso *ser* dá použít i s příslovečným určením času, ten však nesmí vyjadřovat trvání nebo setrvání (př.: *Dijous al matí serem al castell de Burriac*. [V pondělí

---

⁸ Ramos, J. R. *El SV, II: La predicació no verbal obligatòria*. 2008, s. 196-1998.

⁹ Tamtéž, s. 2007.

¹⁰ Tamtéž, s. 2010-2014.

ráno budeme na hradě Burriac.])¹¹. U spojení s participii typu *živý, svobodný* zastává klasické použití *ser*, stejně jako Ramos, důvodem je dle Roige však jakási stálost.¹²

3.3 Užití slovesa *estar* v katalánštině

Následně se podíváme na základní principy užití slovesa *estar*. Opět se nejprve podíváme na systém třech kritérií Badiy i Margarity, tentokrát však pro sloveso *estar*. Používá se jej tedy v případech kdy:

- a) vyjadřuje přechodnou/prozatímní vlastnost (př.: *El president està content*. [Prezident je spokojený.])
- b) dává větě imperfektní význam, tj. děje mají určitou lhůtu, jsou omezené (př.: *Aquest passaport està falsificat*. [Tento pas je falšovaný.], odkazuje na samotný děj falsifikace, srovnejme s větou *Aquest passaport és falsificat*. [Tento pas je zfalšovaný.], kde spojení nese význam vlastnosti)
- c) vyjadřuje vlastnost jako výsledek určitého děje/změny (př.: *Aquest gerro està trencat*. [Tato váza je rozbitá.])¹³

Dle podrobnější klasifikace toho lingvisty se sloveso *estar* vyskytuje v kombinaci:

- a) s kvalitativním adjektivem, pokud vyjadřuje určitou situaci, ve které se životný podmět nachází, jedná se tedy o situaci přechodnou/prozatímní (př.: *Els assistents estaven drets*. [Asistenti stáli.], jde o situaci, asistenti mohli sedět.); u neživotného podmětu se, jak už jsme zmínili, připouští sloveso *estar*, pokud jde o děj imperfektní¹⁴
- b) s participii, Badi i Margarit preferuje používat vždy *estar*, pro lepší rozlišení od trpného rodu, již zmiňujeme výše
- c) s příslovečným určením místa, kde je sloveso *být* ve smyslu trvat nebo setrvat na určitém místě po určitou dobu, děj je vymezený, a má tudíž perfektní charakter (př.: *Estarem a París una setmana*. [V Paříži budeme jeden týden.])¹⁵; děj je tradičně doprovázen příslovečným určením času

Následně se opět podíváme na klasifikaci od J. R. Ramose. Dle něj používáme sloveso *estar*

---

¹¹ Ballesta i Roig, J. M. „Algunes consideracions entorn dels verbs copulatius en català.“ 1987, s. 361-362.

¹² Tamtéž, s. 372.

¹³ Badi i Margarit, A. M. *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. 1995, s. 273-276.

¹⁴ Tamtéž, s. 280-281.

¹⁵ Tamtéž, s. 283.

v případech, kdy:

- a) se jedná o kombinaci s příslovečným určením místa, podmět je životný a v ději je vyjádřeno určité trvání; sloveso *estar* v takových případech často doprovází spojení, která udávají určité trvání (př.: *El gos de la Carme està molt de temps a la seva caseta*. [Carmenin pes je často ve své boudě.])¹⁶; pakliže je podmět neživotný, *ser* je vždy považováno za správné, Ramos však v případech, kde je explicitně vyjádřeno trvání, připouští i *estar* (př.: *El diners seran/estaran al banc fins que em mori*. [Peníze budou v bance dokud nezemřu.])¹⁷
- b) hovoříme o kombinaci slovesa a atributu s předložkou *amb*, *sense*, *de* a *com* a spojení vyjadřuje stav (př.: *Gran part de la societat està sense recursos econòmics*. [Velká část společnosti je bez ekonomických zdrojů.])¹⁸; jedná-li se o kombinaci slovesa a atributu s předložkou, která má určitý vztah k vyjádření místa (předložky typu *en*, *a*, *per*...) (př.: *Per sort, tothom està fora del perill*. [Všichni jsou naštěstí mimo nebezpečí.])¹⁹
- c) se jedná o spojení slovesa s adverbiem (př.: *En Pere no està molt bé*. [Petrovi není moc dobře.]), podobně je tomu tak i u vedlejších vět způsobových (př.: *El teu germà està com si no hagués treballat en tot el dia*. [Tvůj bratr vypadá jako by celý den nepracoval.])²⁰
- d) jde o kombinaci slovesa s adjektivem, přičemž podmět je životný a adjektivum vyjadřuje přechodný stav (př.: *La teva germana estava furiosa*. [Tvá sestra byla rozzuřená.]); pakliže je podmět neživotný, tradičně se užívá sloveso *ser*, v takových případech se však můžeme setkat i se slovesem *estar*, jak již zmiňujeme v předešlé kapitole (př.: *Aquest menjar és/està bo*. [Toto jídlo je dobré.])
- e) hovoříme o spojení slovesa a participia, podmět je životný a participium vyjadřuje nějaký přechodný nebo finální stav, otázka trvání/setrvání je přičemž indiferentní (př.: *Avui estic cansat*. [Dnes jsem unavený.]); pokud je podmět neživotný, existuje možnost použití slovesa *estar* se stavy, stejně tak, jak je tomu u životného podmětu, kvůli záměně s trpným rodem se tedy tradičně používá pro stavy

---

¹⁶ Ramos, J. R. El SV, II: La predicació no verbal obligatòria. 2008, s. 1996-1997.

¹⁷ Tamtéž, s. 1998.

¹⁸ Tamtéž, s. 2007.

¹⁹ Tamtéž, 2005-2006.

²⁰ Tamtéž, s. 2008.

s určitou dobou trvání (př.: *La porta està tancada tota la tarda*. [Dveře jsou zavřeny celé odpoledne.]), jak již zmiňujeme v předchozí kapitole²¹

Joan-Manuel Ballesta i Roig ne náhodou přezdívá slovu *estar* „sloveso stavů“. Jak můžeme sami posoudit z naší analýzy, toto sloveso se skutečně používá ve značné míře pro různé stavy. Dalším použitím je pak použití pro příslovečná určení místa. Dle Ballesty i Roige se sloveso *estar* vyskytuje v takovýchto určeních s významem určité permanentnosti, často ho můžeme nahradit jinými slovesy, synonymy, např. *žit*, *pracovat*, *trávit čas* atp. (př.: *Està en el departament des de l'any passat*. [Na oddělení je od minulého roku.])²²

3.4 Užití sloves v doprovodu dvou prvků, z nich každý vyžaduje jiné sloveso

Volba slovesa v komplexnějších větách může být velmi složitá. K řešení takových vět nám opět pomůže gramatika Joana Solà.

Nejprve komentuje kombinaci předložkových a příslovečných atributů s příslovečným určením místa. Pokud je pořadí ve větě následující: příslovečné určení místa + atribut, nemusíme-li zdůrazňovat permanentnost, volba mezi slovesy *ser* a *estar* záleží pouze na nás, tj. my použitím slovesa zdůrazníme, která informace je více prominentní. Uvedeme si příklad:

- a) důraz je kladen na příslovečné určení místa: *En aquesta foto, l'oncle és al parc amb una bicicleta*. [Na této fotografii je strýc v parku s kolem.]
- b) důraz je kladen na atribut: *En aquesta foto, l'oncle està al parc amb una bicicleta*. [Na této fotografii je strýc s kolem v parku.]

Pokud je pořadí ve větě opačné, tj. atribut + příslovečné určení místa, užívá se nejčastěji slovesa *estar*, se slovesem se věta může zdát zvláštní, nebo může být dokonce neproveditelná (př.: *En aquesta foto l'oncle està amb una bicicleta al parc*. [Na této fotografii je strýc s kolem v parku.])²³

Co se týče spojení adjektivních a participiálních atributů s příslovečným určením místa, jestliže je pořadí atribut + příslovečné určení místa, užití je stejné jako v případech bez příslovečného určení místa, tj. volba slovesa na něm nezávisí (př.: *El teu germà està diferent en aquesta foto*. [Tvůj bratr je na této fotografii jiný.]) Pokud je pořadí ve větě opačné,

²¹ Ramos, J. R. El SV, II: La predicació no verbal obligatòria. 2008, s. 2010-2014.

²² Ballesta i Roig, J. M. „Algunes consideracions entorn dels verbs copulatius en català.“ 1987, s. 365-366.

²³ Ramos, J. R. El SV, II: La predicació no verbal obligatòria. 2008, s. 2009.

tj. příslovečné určení místa + atribut, převažuje sloveso *ser* (př.: *En Miquel era a la sala d'espera malalt i desanimat*. [Miguel byl v čekárně nemocný a skleslý.])²⁴

Tyto komplikované věty řeší i Ballesta i Roig ve svém článku. Jev, kdy se ve větě vyskytnou dva různé prvky vyžadující každé jiné sloveso, nazývá *transactivitat i transparència*, tj. jakási transaktivita a transparentnost. Stejně jako Ramos tvrdí, že pomocí užití určitého slovesa klademe důraz na jeden z prvků, avšak nejen u vět s příslovečným určením místa a atributem. Uvádí tři různé typy spojení, kdy volba slovesa závisí na mluvčím:

- a) spojení adjektiva, které vyžaduje *estar*, a příslovečného určení místa, které vyžaduje *ser* (př.: *El lladre era/estava assegut a la banqueta*. [Zloděj byl na lavičce.])
- b) spojení gerundia, které vyžaduje *estar*, a příslovečného určení místa, které vyžaduje *ser* (př.: *És a la cuina, fent el dinar*. [Je v kuchyni a připravuje večeři.]/*Està fent el dinar a la cuina*. [Připravuje večeři v kuchyni.])
- c) spojení adjektiva, které vyžaduje *ser*, a příslovečného určení času, které vyjadřuje dobu trvání a tím pádem vyžaduje *estar* (př.: *Hi era/estava present de cinc a sis*. [Byl tam od pěti do šesti.])

Záměna sloves však není možná ve spojení se jmenným syntagma (př.: *En Xavier serà/*estarà cap de personal tot aquest mes*. [Xavier bude vedoucí personálu celý měsíc.], kde verze s *estarà* není možná).²⁵

Ballesta i Roig se nezmiňuje o pořadí daných prvků, to se tedy může zdát irrelevantní. Z příkladu b) si však můžeme vyvodit, že i na pořadí záleží. Obecně však můžeme shrnout, na základě pozorování názorů J. R. Ramose a Ballesty i Roige, že ve zmíněných případech často záleží na mluvčím a jeho vůli na kladení důrazu, jak tomu často bývá i u jiných gramatických jevů.

3.5 Shrnutí použití sloves *ser* a *estar* v katalánštině

Na závěr, po této krátké analýze, bychom si užití obou sloves shrnuli. Obecně můžeme říct, že v situacích, kdy se slovesa vyskytují jako kopulativní, používáme sloveso *ser* pro určité vlastnosti/kvality. Sloveso nese význam stálosti. Na druhou stranu se slovesem *estar* se pojí stavy nebo situace, ve kterých se nachází podmět. Toto sloveso nese význam přechodnosti/prozatímnosti. S příslovečným určením místa pak tradičně používáme sloveso *ser*. Pakliže je však děj vymezený, vyjadřuje trvání, volíme *estar*.

²⁴ Ramos, J. R. *El SV, II: La predicació no verbal obligatòria*. 2008, s. 2014-2015.

²⁵ Ballesta i Roig, J. M. „Algunes consideracions entorn dels verbs copulatius en català.“ 1987, s. 373-374.

4 Teoretická analýza obecného použití *ser* a *estar* ve španělštině

4.1 Klasické interpretace distribuce sloves *ser* a *estar* ve španělštině

V té to kapitole bychom se podívali na klasické interpretace distribuce sloves *ser* a *estar* ve španělštině. K analýze nám poslouží příručka *Usos de ser y estar* od J. A. Moliny Redondy a J. Ortegy Olivarese, kapitola *La predicación: Las oraciones copulativas* od J. Fernándeze Leboranse z publikace *Gramática descriptiva de la lengua española* od Španělské královské akademie a *Nueva gramática de la lengua española* (manuál) od Španělské královské akademie.

4.1.1 Užití slovesa *ser* ve španělštině

Příručka *Usos de ser y estar* J. A. Moliny Redondy a J. Ortegy Olivarese nám nabízí systematický soubor principů pro použití sloves *ser* a *estar*. Pokusíme si jej následně stručně prezentovat. Dle této příručky se slovesa *ser* užívá:

- a) ve významu *existovat*, s tímto typem vět se setkáváme hlavně v ustálených spojeních, např. Hamletovské *ser o no ser*
- b) jako sloveso událostí, tj. ve významech typu *stát se*, *konat se* etc.²⁶
- c) s lokativy, kde pak většinou převládá sloveso *estar*, můžeme se však setkat i se slovesem *ser*, kde podmínkou nejsou entity, tj. osoby, zvířata a věci (př.: *La pelea fue a la entrada del teatro.*); je také důležité podotknout, že lokaci můžeme vyjádřit nejen příslovečným určením místa, ale i příslovečným určením času²⁷ (př.: *La pelea fue el domingo.*); můžeme však říct, že toto použití odpovídá bodu b), kdy *ser* nese význam *stát se*, *konat se* etc.
- d) s předložkou *para* (př.: *Este libro es para ti.*), můžeme však narazit i na spojení předložky *para* a slovesa *estar*²⁸
- e) jako pomocné sloveso, a to ve spojení s gerundiem (př.: *Los niños están viendo la televisión.*, kde se vyskytuje jakási durace), v pasivních větách (př.: *Es respetado por sus compañeros.*) a ve větách emfatických (př.: *Fue Juan el que me lo dijo.*)²⁹
- f) s nominálním atributem (př.: *Juan es médico.*), můžeme ho vidět i ve spojení se slovesem *estar*³⁰

---

²⁶ Molina Redondo, J. A. de a Ortega Olivares, J. *Usos de "ser" y "estar"*. 1990, s. 21-22.

²⁷ Tamtéž, s. 25-26.

²⁸ Tamtéž, s. 35-41.

²⁹ Tamtéž, s. 45-61.

³⁰ Tamtéž, s. 99.

- g) se zájmenným atributem, který je ekvivalentem nominálního atributu (př: *Este paquete de cigarillos es vuestro.*), výjimečně jej pak můžeme tedy nalézt ve spojení s *estar*³¹
- h) s adverbiálním atributem způsobovým, kde volba mezi slovesy *ser* a *estar* funguje na stejném principu jako ve spojení s adjektivy (porovnej např. *Las personas son así.* a *Tus amigos no han estado siempre así.*)³²
- i) s adjektivním atributem, kde se pak vyskytuje určitá nezbytnost, vnitřní vlastnost, objektivnost, obvyklost nebo stálost³³ (př.: *Juan es inteligente.*)

Klasickou a obecnější distribuci sloves nám nabízí J. Fernández Leborans. Ten považuje sloveso *ser* za ryze kopulativní. Totéž, jak už jsme viděli, tvrdí i Ballesta i Roig o katalánském slovesu *ser*. Obecně má funkci jakéhosi prostředníka, tj. přidává k podmětu další informaci, která má charakter určité kvality nebo inherentní/permanentní vlastnosti. Leborans také rozděluje kopulativní věty se slovesem *ser* na dva subtypy, a to na věty charakterizační (př.: *Ana es alta.* nebo *Juan es de Madrid.*) a identifikační (př.: *Pedro es el alcalde.*) Sloveso tedy může mít i charakter identifikační.³⁴

Dále se toto sloveso dle Leboranse vyskytuje ve větách, kde má význam slovesa typu *existovat*, *přihodit se*, *stát se*, *konat se* etc. Můžeme jej tedy vidět ve větách jako např. *El accidente fue en su casa.* nebo *Eso será si yo quiero.*, kde jej tedy můžeme vidět v kombinaci s příslovečným určením místa, které se jinak klasicky vyskytuje se slovesem *estar*. Spojení se *ser* má totiž v takovýchto případech dynamický charakter, ne statický charakter, jak je tomu právě u spojení s *estar*.³⁵

Nová gramatika RAE taktéž uvádí, že *ser* se obecně pojí s atributy, které vyjadřují určitou permanentní charakteristiku podmětu. S nominálními atributy charakteristika podmětu může být dokonce i přechodná (př.: *Ángel es estudiante de tercero de Farmacia.*)³⁶

Ačkoliv se dle předchozího vymezení od Fernández Leboranse může zdát, že sloveso *ser* v kombinaci s lokacemi vyskytuje jen zřídka, není tomu tak. Používat jej ve významu *existovat* již podle *Nové gramatiky* není běžné, pokud je však subjektem určitá událost, užíváme slovesa *ser* i ve spojení s příslovečným určením místa (př.: *La conferencia es en el*

³¹ Molina Redondo, J. A. de a Ortega Olivares, J. *Usos de "ser" y "estar"*. 1990, s. 103.

³² Tamtéž, s. 105.

³³ Tamtéž, s. 116

³⁴ Fernández Leborans, J. *La predicación: Las oraciones copulativas*. 1999, s. 2366-2369.

³⁵ Tamtéž, s. 2422.

³⁶ *Nueva gramática de la lengua española: manual*. 2014, s. 712.

auditorio.) Sloveso se však i vyskytuje ve spojení s lokalizací časovou (př.: *Ya es viernes.*) nebo ve spojení s předložkami (př.: *El viaje será desde Lima hasta Callao.*)³⁷

Nová gramatika, stejně jako Leboransovo vysvětlení, taktéž zmiňuje použití slovesa *ser* v identifikačních neboli vytýkacích větách. Může být i v doprovodu s lokací (př.: *En esa casa es donde murió Borges.*)³⁸

4.1.2 Užití slovesa *estar* ve španělštině

Dle systematické příručky J. A. Moliny Redondy a J. Ortegy Olivarese se slovesa *estar* užívá:

- a) s lokacemi, kdy podmětem je určitá entita, tj. osoba, zvíře, nebo věc (př.: *El vaso está en la mesa.*); je dobré opět zmínit, že lokace může být vyjádřena i příslovečným určením času (př.: *La mujer estaba en el cuarto mes del embarazo.*)³⁹
- b) jako pomocné sloveso ve spojení typu *estar + por + infinitiv*⁴⁰; výjimečně pak u trpného rodu⁴¹
- c) s adverbialním atributem typu *dobře, špatně* (př.: *La reunión ha estado bien.*); dále pak s adverbialním adjektivem způsobovým, kde se volba, jak již jsme zmínili, řídí stejnými principy jako u spojení s adjektivy⁴²
- d) s adjektivním atributem, kde se vyskytuje určitá náhodnost, vnější vlastnost, subjektivnost, příležitostnost nebo změna⁴³ (př.: *Juan está cansado hoy.*)

J. Fernández Leborans popisuje sloveso *estar* jako sloveso pseudo-kopulativní, tj. na rozdíl od slovesa *ser* je vidově specifikované. Obecně se pojí se stavy a přechodnými/prozatímními vlastnostmi, přičemž implikuje nějakou změnu nebo místní či časové omezení (často se tedy vyskytuje v kombinaci s příslovečným určením místa nebo času).⁴⁴

Leborans dále rozlišuje tzv. *estar* atributivní/kopulativní a *estar* predikativní. Jako predikativní sloveso se *ser* vyskytuje s určitou místní či časovou lokalizací (př. *Pedro está aquí.* s lokalizací místní a *Estamos en primavera.* s lokalizací časovou).⁴⁵

Ve významu kopulativním se pojí, jak jsme se již zmínili, se stavy nebo s přechodnými a prozatímními vlastnostmi (př.: *Pedro está triste.*)⁴⁶ Zvláštní pozornost bychom měli věnovat

³⁷ *Nueva gramática de la lengua española: manual.* 2014, s. 713.

³⁸ Tamtéž, s. 767.

³⁹ Molina Redondo, J. A. de a Ortega Olivares, J. *Usos de "ser" y "estar"*. 1990, s. 25-26.

⁴⁰ Tamtéž, s. 53.

⁴¹ Tamtéž, s. 47-51.

⁴² Tamtéž, s. 104-105.

⁴³ Tamtéž, s. 116.

⁴⁴ Fernández Leborans, J. *La predicación: Las oraciones copulativas.* 1999, s. 2366-2369.

⁴⁵ Tamtéž, s. 2421.

kombinaci se jmenným syntagmatem. Jmenná syntagmata obvykle nenesou význam nestálosti, a tak se spíše pojí se slovesem *ser* (př. *Juan es médico*.) Výjimkou jsou však spojení s předložkou *de*, která, dá se říct, spojení dodává přechodný význam (př. *Antonio está de camarero en un bar*.); a spojení s určitými pozicemi/stupni (př. *Antonio está el último en la lista de admitidos*.)⁴⁷

Dle *Nové gramatiky* RAE se sloveso *estar* obecně pojí s atributy, které nesou přechodný/prozatímní význam. V trpném rodě pak spojení může nést i význam nepřechodný (př.: *Estaba transplantado de riñón*.) Sloveso *estar* také můžeme nazývat slovesem změny stavu, jelikož se často pojí s adjektivy, která nesou význam výsledku určité změny (př.: porovnej *El muchacho está alto*. vs *El muchacho es alto*., v prvním případě se chlapec zdá vysoký, vyrostl, mluví ho dlouho neviděl)⁴⁸ Je také vhodné si povšimnout, že na rozdíl od tvrzení J. Fernández Leboranse, se může vyskytovat i ve více spojeních s nominálním atributem, kde je však atribut adjektivum, ne substantivum, jak je tomu u spojení se slovesem *ser* (př.: *Fue torero*. vs *Estuvo muy torero*.)⁴⁹

Sloveso *estar* se také dále klasicky používá s lokacemi. Uvádí místo, kde se podmět vyskytuje (př.: *El jefe está en la oficina*.)⁵⁰

4.2 Moderní interpretace distribuce sloves *ser* a *estar*

Klasické interpretace použití sloves *ser* a *estar* se nám mohou zdát přesné. Existují však novější teorie, které z různých důvodů tyto interpretace vyvracejí. David Brian Roby například má za to, že přiřazování permanentních nebo přechodných vlastností jednotlivým slovesům je z psycholingvistického hlediska jednoduše příliš ekonomicky nákladná.⁵¹ Přestože se budeme primárně opírat právě o teorie tradiční, které byly představeny výše, považujeme za důležité alespoň okrajově zmínit i přístupy odlišné.

Angelika Kratzer například rozvíjí a interpretuje termíny Gregoryho N. Carlsona, a to termíny *stage-level property* a *individual-level property*, které slouží k interpretaci mnohých gramatických jevů. Tyto termíny bych do češtiny přeložila jako *procesová vlastnost* a *individuální vlastnost*. Procesové vlastnosti jsou vlastnosti přechodné, individuální vlastnosti pak nepřechodné. Procesové vlastnosti jsou vyjádřeny procesovými predikáty,

---

⁴⁶ Fernández Leborans, J. La predicación: Las oraciones copulativas. 1999, s. 2422.

⁴⁷ Tamtéž, s. 2428-2429.

⁴⁸ *Nueva gramática de la lengua española: manual*. 2014, s. 712.

⁴⁹ Tamtéž, s. 714.

⁵⁰ Tamtéž, s. 713.

⁵¹ Roby, D. B. *Aspect and the categorization of states: the case of ser and estar in Spanish*. 2009, s. 22.

individuální vlastnosti pak individuálními predikáty. Procesovými predikáty mohou dle Kratzer být také určité události nebo místní či časové lokace. Individuální predikáty se pak vztahují pouze na vlastnosti.⁵²

Můžeme z toho tedy vyvodit, dle toho, co již známe, že obecně sloveso *ser* používáme pro individuální predikáty a sloveso *estar* pro procesové predikáty. Bohužel to tak ale neplatí vždy. Nesouhlas a následné ověření nám nabízí například Maienborn. Dle ní rozdělení totiž není aplikovatelné pro španělská slovesa *ser* a *estar* například ve spojení s lokacemi. Můžeme si představit část její argumentace. Porovnejme věty (1) *Pablo estaba durmiendo debajo del árbol.*, (2) **El juguete es amarillo debajo del árbol.* a (3) **La camisa está mojada sobre la silla.* Věty číslo (2) a (3) jsou agramatické, přestože dle teorie Kratzer by věta číslo (3) být možná měla.⁵³

Maienborn nabízí svou vlastní teorii. Podle ní je, ve zkratce, sloveso *estar* varianta slovesa *ser* závislá na konkrétní promluvě. Tato závislost závisí lexikálně na slovesu *estar*, strukturně na prostředcích funkční kategorie aspektu a pragmaticky na kontrastu tématu situace. Klasické přiřazování permanentních a přechodných vlastností jednotlivým slovesům pak považuje za zjednodušenou verzi své teorie. Prezentovaná teorie není gramatická, nýbrž pragmatická. Distribuce sloves dle procesových a individuálních predikátů, kterou jsme si zmínili v předešlých odstavcích, je dle Maienborn také pragmatickým fenoménem.⁵⁴ Tuto teorii naopak zase odmítá David Brian Roby. Ten například nepřipouští, že pragmatické vysvětlení používání sloves *ser* a *estar* by bylo klíčové.⁵⁵

Roby naopak podporuje teorii Marty Luján⁵⁶. Její teorie zakládá na tom, že odlišujícím faktorem mezi slovesy *ser* a *estar* je dokonavost. Predikáty s *estar* jsou perfektivní/dokonavé a referují k určitému časovému úseku, tj. k úseku s jasným začátkem a koncem. Predikáty se *ser* jsou naopak imperfektivní/nedokonavé a vztahují se k neurčitému časovému úseku.⁵⁷

Tímto způsobem bychom si mohli představit mnohem více různorodých teorií. Vzhledem k tomu, že výše uvedené přístupy se ve svém základu opírají o formální syntax a pragmatiku, tedy oblasti, které přesahují možnosti našeho zkoumání, vrátíme se však k původně

---

⁵² Kratzer, A. „Stage-Level and Individual-Level Predicates.“ 1995, s. 125-126.

⁵³ Maienborn, C. „On the Limits of the Davidsonian Approach: The Case of Copula Sentences.“ 2005, s. 162-164.

⁵⁴ Tamtéž, s. 174-175.

⁵⁵ Roby, D. B. *Aspect and the categorization of states: the case of ser and estar in Spanish*. 2009, s. 118-126.

⁵⁶ Tamtéž, s. 129-275.

⁵⁷ Luján, M. „The Spanish Copulas as Aspectual Indicators.“ 1981, s. 203-204.

představené (tradiční) klasické klasifikaci. Následně si tedy na základě naší analýzy stručně pokusíme shrnout užití sloves *ser* a *estar* ve španělštině.

4.3 Shrnutí použití sloves *ser* a *estar* ve španělštině

Obecně můžeme říct, že v situacích, kdy se slovesa vyskytují jako kopulativní, používáme sloveso *ser* pro permanentní vlastnosti/stavy. Sloveso nese význam trvání. Na druhou stranu se slovesem *estar* se pojí přechodné vlastnosti/stavy. Toto sloveso nese význam přechodnosti/prozatímnosti. S příslovečným určením místa pak tradičně používáme sloveso *estar*. Pakliže se však jedná o konání nějaké události, volíme *ser*.

5 Vypozorované rozdíly v použití sloves ve španělštině a katalánštině

Po dvou krátkých analýzách napříč různými gramatikami, příručkami a články se můžeme podívat na rozdíly v použití sloves, které jsme zatím vypozorovali.

Asi nejvýraznější rozdíl najdeme u lokačních spojení. V katalánštině se pro spojení s lokacemi, které mohou být vyjádřeny metaforicky i pomocí času či například vzdálenosti, užívá slovesa *ser*. Pokud je děj časově omezen, tedy vyskytuje-li se v ději jakési trvání, používá se slovesa *estar*. Ve španělštině se naopak pro spojení s lokacemi klasicky používá sloveso *estar*, *ser* pak používáme v případech, kdy sloveso má význam typu *konat se*, *přihodit se* atd., nebo pokud se jedná o vytýkací větu.

Ve spojení s neživotným podmětem a adjektivními atributy, které nesou význam určitého stavu, se v katalánštině klasicky setkáváme se slovesem *ser* (př.: *Aquest menjar és bo*. [Toto jídlo je dobré.]) U španělštiny je tomu naopak, užívá se slovesa *estar* (př.: *La comida está buena*.) Aktivní průnik španělštiny však způsobil to, že i v katalánštině se můžeme setkat v podobných spojeních se slovesem *estar*.

Posledním vypozorovaným rozdílem jsou spojení s adjektivními atributy typu *mrtvý*, *ženatý* etc. V katalánštině se tradičně užívá slovesa *ser*, protože jsou považována za klasifikační vlastnosti, nebo nesou význam jakési stálosti. Ve španělštině se tato adjektiva vyskytují ve spojení se slovesem *estar*, jsou totiž považovány za stavy.

6 Korpusová analýza

Naším cílem je potvrdit, že katalánština podléhá vlivu španělštiny, a to nejen v rovině lexikální, ale i gramatické. K této praktické části práce budeme používat jazykové korpusy *InterCorp*, který k roku 2016 celkově čítá 1 460 milionů slov a je dostupný v 39 jazycích⁵⁸, a *Araneum Maius*, který obsahuje celkem 1 miliardu slov a pokrývá 14 jazyků⁵⁹. Konkrétněji se zaměříme na spojení lokační, spojení s adjektivními atributy stavu a spojení s klasifikačními adjektivními atributy. Naším cílem je zjistit, v jaké míře odpovídá volba slovesa v katalánštině normě a v jaké míře pak tedy podléhá španělštině.

6.1 Lokační spojení

Analýza nejprve zkoumá spojení lokační. Záměrem je ověřit, v jakém měřítku odpovídá užití slovesa *estar* pro určení lokací ve spojeních, kde je vyjádřeno určité trvání. Dále pak v jakém měřítku odpovídá užití slovesa *ser* pro určení lokací ve spojeních, kde žádné trvání vyjádřeno není.

6.1.1 Analýza lokačních spojení v InterCorpu

Nejdříve se analýza zaměřuje na překlady literárních textů v korpusu *InterCorp*. Z důvodu nedostatku materiálu se analýza nezaobírá originálními literárními texty, ale pracujeme s texty přeloženými z jazyků jiných. Katalánský subkorpus bohužel není lematizovaný, dotazy jsou tedy zadávány systematicky ručně. Tato analýza je jak kvantitativní, tak kvalitativní. Očekává se, že výsledky se budou víceméně shodovat s normou, jelikož se jedná o texty literární.

Prvním vyhledávaným spojením je spojení *ser aquí* ve významu *být tady*. Analýza se zaměřuje na četnost tohoto spojení s významem trvání, dále pak na četnost spojení bez významu trvání. V jazyce CQL vypadá první dotaz následovně: `[word="ser"][word="aquí"]`. Slovo *ser* je dále systematicky obměňováno za všechny formy tohoto slovesa v přítomném čase v indikativu. Další dotazy tedy vypadají takto:

```
[word="sóc"][word="aquí"], [word="ets"][word="aquí"],  
[word="és"][word="aquí"], [word="som"][word="aquí"],  
[word="sou"][word="aquí"], [word="són"][word="aquí"].
```

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a dostávají se nám výsledky pro paradigma slovesa *ser* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (získáváme tedy i výsledky pro opisný minulý čas) ve spojení s lokačním indikátorem *aquí*.

⁵⁸ <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:intercorp>

⁵⁹ <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:aranea>

Pro tyto dotazy bylo získáno celkem 312 výsledků (po odstranění šumů). Ve 295 případech v hledaném spojení nebylo vyjádřeno žádné trvání. V 17 případech ve spojení určité trvání vyjádřené bylo, často explicitně časovým vymezením. Zde je několik vybraných příkladů, kdy je spojení se *ser* durativní. Překlady budou vždy uvedeny vlastní.

Ja fa gairebé quatre mesos que sóc aquí.

[Už jsem tady skoro čtyři měsíce.]

(Haruki Murakami, *Norské dřevo*, překlad Albert Nolla Cabellos)

Va ser aquí gairebé tota la seva carrera.

[Byl tu téměř po celou dobu své kariéry.]

(Dan Brown, *Andělé a démoni*, překlad Anna Turró)

Ja fa massa tems que sóc aquí i vull anar-me'n.

[Už je to dlouho, co jsem tady, a chci odejít.]

(Francis Scott Fitzgerald, *Velký Gatsby*, překlad Ramon Folch i Camarasa)

Els qui fa temps que són aquí, és clar que ho saben.

[Je jasné, že ti, co už tu jsou dlouho, to ví.]

(Erich Maria Remarque, *Na západní frontě klid*, překlad Joan Alavedra)

Na příkladech pozorujeme, že je časové trvání vyjádřeno explicitně, jak jsme již zmínili výše. V těchto případech je konkrétněji vyjádřeno pomocí příslovečného určení času. Zároveň je však použito sloveso *ser*. Klasicky se užívá slovesa *estar*. Užití slovesa *ser* nicméně není v rozporu s normou, je akceptováno. Nevidíme žádné důvody k tomu, aby bylo použito sloveso *ser*. Užití slovesa *ser* v těchto případech proto tedy připisujeme vlivu španělštiny.

Druhým vyhledávaným spojením je *estar aquí*, taktéž ve významu *být tady*. Analýza se opět zaměřuje na četnost tohoto spojení s významem trvání, pak na četnost spojení bez významu trvání. V jazyce CQL vypadá první dotaz následovně: `[word="estar"][word="aquí"]`. Slovo *estar* je pak obměňováno za všechny formy tohoto slovesa v přítomném čase v indikativu. Další dotazy tedy vypadají takto:

`[word="estic"][word="aquí"]`, `[word="estàs"][word="aquí"]`,

`[word="està"][word="aquí"]`, `[word="estem"][word="aquí"]`,

`[word="esteu"][word="aquí"]`, `[word="estan"][word="aquí"]`.

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a dostávají se nám výsledky pro paradigma slovesa *estar* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (a tudíž i opisný minulý čas) ve spojení s lokačním indikátorem *aquí*.

Bylo získáno celkem 22 výsledků (po odstranění šumů), což je podstatně méně než u předchozího spojení. Ve všech 22 případech ve spojení určité trvání vyjádřené bylo. Uvádíme jeden příklad:

Les provisions són limitades i potser ens haurem d'estar aquí molt, molt, de temps.

[Zásoby jsou limitované a možná tu budeme muset pobývat hodně dlouho.]

(Isaac Asimov; Já, robot; překlad Antoni Ibarz)

Toto užití je v úplném souladu s normou, jelikož se sloveso *estar* vyskytuje v doprovodu určitého trvání.

Spojení se dále také často vyskytovalo v kombinaci se zvratným *se*, díky čemuž je význam explicitně durativní. Sloveso se pak do češtiny často překládá jako *žít*. Pro představu uvádíme příklad:

Com s'està aquí a l'hivern?

[Jak se tady v zimě žije?]

(Bohumil Hrabal, Obsluhoval jsem anglického krále, překlad Monika Zgustová)

Analýza se dále zaměřuje na spojení *ser* s předložkou *a* a libovolným příslovečným určením místa ve významu *nacházet se někde*. Analýza opět zkoumá četnost tohoto spojení s významem trvání, dále pak četnost spojení bez významu trvání. V jazyce CQL vypadá dotaz takto: *[word="ser"][word="a"]*. Postupně jsou pak dosazovány všechny formy slovesa *ser* v přítomném čase v indikativu. Další dotazy tedy mají tyto formy:

[word="sóc"][word="a"], [word="ets"][word="a"],

[word="és"][word="a"], [word="som"][word="a"],

[word="sou"][word="a"], [word="són"][word="a"].

Po zadání každého dotazu je pak vybráno 30 náhodných vzorků a jsou odstraněny šumy. Vzorky jsou následně vyhodnoceny a dostáváme výsledky pro paradigma tohoto slovesa v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (opět také výsledky pro perifrastický minulý čas) ve spojení se spojkou *a* a s příslovečným určením místa.

Po odstranění šumů bylo získáno celkem 120 výsledků. 115 případů se nevyznačovalo žádným trváním. V 5 případech spojení neslo známky určitého trvání. Zde je opět uvedeno několik příkladů, kdy je spojení se slovesem *ser* durativní:

En tot el temps que fa que sóc a Hogwarts.

[Po celou tu dobu, co jsem v Bradavicích.]

(J. K. Rowling, Harry Potter a Kámen mudrců, překlad Laura Escorihuela Martínez)

... les altres quatre setmanes les havia de dedicar a una brigada agrícola i els darrers quinze dies de vacances ser a la casa de la meva mare a Moràvia ...

[... ty další čtyři týdny jsem musel věnovat jedné zemědělské brigádě a těch následujících čtrnáct dní prázdnin jsem musel být u maminky na Moravě ...]

(Milan Kundera, Žert, překlad Paloma Rancaño a Sergi Jover)

Ja ho veus, només fa dos anys que som a París, i ja estàs a punt de ser nomenat conseller abans de final d'any.

[Tak to vidíš, v Paříži jsme jen dva roky a ty už budeš koncem roku jmenován radním.]

(Honoré de Balzac, Lesk a bída kurtizán, překlad Núria Petit)

Můžeme opět pozorovat, že sloveso *ser* se vyskytuje v případech, kdy je ve větě explicitně vyjádřeno určité časové trvání. V uvedených případech se klasicky používá sloveso *estar*. Opět nepozorujeme žádné důvody k tomu, aby bylo použito sloveso *ser*. Užití slovesa *ser* v těchto případech tedy také připisujeme vlivu španělštiny.

Následně je vyhledáváno spojení *estar* s předložkou *a* a libovolným příslovečným určením místa, opět ve významu *nacházet se někde*. Analýza opět zkoumá četnost tohoto spojení s významem trvání, dále pak četnost spojení bez významu trvání. V jazyce CQL vypadá dotaz takto: `[word="estar"][word="a"]`. Slovo *estar* je dále obměňováno za všechny formy tohoto slovesa v přítomném čase v indikativu. Další dotazy tedy mají tyto formy:

`[word="estic"][word="a"]`, `[word="estàs"][word="a"]`,
`[word="està"][word="a"]`, `[word="estem"][word="a"]`,
`[word="esteu"][word="a"]`, `[word="estan"][word="a"]`.

Po zadání každého dotazu jsou vzorky vyhodnoceny a získáváme výsledky pro paradigma tohoto slovesa v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (a dále i pro minulý čas opisný) ve spojení se spojkou *a* a s příslovečným určením místa.

Po odstranění šumů bylo získáno celkem 19 výsledků. V 18 případech se spojení *estar* s předložkou *a* a příslovečným určením místa vyznačovalo určitým trváním. V jednom případě se spojení nevyznačovalo žádným trváním. Příklad je zde uveden:

No ho sé, mamá, vaig estar a molts llocs.

[Nevím, mami, byl jsem na mnoha místech.]

(Pablo Tusset, Nejlepší loupákův zážitek, překlad Marta Pera)

Sloveso v této větě může samozřejmě mít jiný význam, může být například přeloženo jako *pobývat*. V takovémto případě již sloveso nese význam trvání. Bez širšího kontextu to však není možné určit. Nicméně my sloveso v tomto případě chápeme jako prosté *být*, a tak se nám příklad opět jeví jako důkaz vlivu španělštiny v katalánštině. Užití slovesa *estar* v lokačních spojeních bez udání trvání je však v rozporu s katalánskou normou.

6.1.2 Analýza lokačních spojení v *Araneum Hispanicum Maius*

Dále pracujeme s korpusem *Araneum Hispanicum Maius*. Tento korpus obsahuje současné texty z webových stránek, očekáváme tedy větší neshodu s normou. Ačkoliv je korpus *Araneum Hispanicum Maius* španělský, obsahuje i katalánské texty, které jsou cílem zkoumání. Výsledků neočekáváme mnoho, tato analýza je tedy tentokrát kvalitativní a slouží spíše pro zajímavost. Zabývá se stejnými spojeními jako v předchozí analýze, tedy *ser/estar aquí* a *ser/estar a*.

Prvně se analýza opět zaměřuje na kombinaci slovesa *ser* s lokačním indikátorem *aquí*. Zadáváme stejné dotazy jako v předchozí analýze, tedy tyto:

[word="sóc"][word="aquí"], [word="ets"][word="aquí"],
[word="és"][word="aquí"], [word="som"][word="aquí"],
[word="sou"][word="aquí"], [word="són"][word="aquí"].

Tentokrát je však vynechán dotaz s infinitivem, protože infinitiv obou zkoumaných sloves je totožný jak v katalánštině, tak ve španělštině. Dotazy by nabízely výsledky i pro španělský jazyk. Výsledky by tedy obsahovaly mnoho šumů.

Byl nalezen jeden případ, kdy se spojení vyskytuje s významem určitého trvání:

Jo només fa un any que sóc aquí.

[Jsem tu jen jeden rok.]

(<http://www.enlluita.org/site/?q=node/4354>)

Příklad nám opět může posloužit jako důkaz vlivu španělštiny v katalánštině.

Za druhé analýza zkoumá kombinaci slovesa *estar* s lokačním indikátorem *aquí*. Zadávané dotazy vypadají takto:

[word="estic"][word="aquí"], [word="estàs"][word="aquí"],
[word="està"][word="aquí"], [word="estem"][word="aquí"],
[word="esteu"][word="aquí"], [word="estan"][word="aquí"].

Opět je vynechán dotaz s infinitivem.

Byly nalezeny dva případy, kdy spojení nejeví známky žádného trvání. Jsou jimi případy následující:

Però Ell està aquí, entre altres raons, amb el propòsit exprés d'il·luminar les nostres ànimes amb el coneixement de la veritat.

[Ale On je tady, mimo jiné, s jasným úmyslem osvětit naše duše poznáním pravdy.]

(<http://www.sedin.org/dialogues/d10CAT.html>)

Jo n'estic convençuda, però repeteixo que cal desmuntar tòpics de si els de Vilafranca, els de Sitges, els de més enllà... i recordar-nos que El Vendrell existeix i està aquí, a la cantonada.

[Jsem přesvědčená, ale opakuji, že je třeba probrat témata, jestli ti z Vilafranky, ze Sitges, ti z větší vzdálenosti... a připomenout nám, že El Vendrell existuje a že je tady, za rohem.]

(<http://www.diaridevilanova.cat/el-penedes/>)

Sloveso *estar* může být v prvním případě mimo jiné také interpretováno a překládáno jako *pobývat*. Tak by užití tohoto slovesa nebylo v rozporu s normou. Bez širšího kontextu je však význam slovesa těžké určit. Je tedy třeba zmínit, že vyjádření trvání nemusí být ve spojení explicitně vyjádřeno a jako v tomto případě může být vyjádření trvání přítomno již v rámci samotného slovesa *ser* nebo *estar*.

Ve druhém příkladě sloveso naopak nese jasný význam, a to význam *nacházet se*. Opět tedy můžeme pozorovat aktivní vliv španělštiny v katalánštině.

Analýza dále zkoumá spojení slovesa *ser* s předložkou *a* a příslovečným určením místa. Postupně jsou zadávány tyto dotazy:

[word="sóc"][word="a"], [word="ets"][word="a"],
[word="és"][word="a"], [word="som"][word="a"],
[word="sou"][word="a"], [word="són"][word="a"].

Pro tyto dotazy nebyly nalezeny žádné případy, kdy by spojení se *ser* bylo durativní.

Jako poslední je vyhledáno spojení *estar* s předložkou *a* a příslovečným určením místa. Dotazy vypadají následovně:

[word="estic"][word="a"], [word="estàs"][word="a"],
[word="està"][word="a"], [word="estem"][word="a"],
[word="esteu"][word="a"], [word="estan"][word="a"].

Také zde nacházíme příklady spojení, která nejsou durativní, kde je však užito slovesa *estar*. Zde jsou uvedeny:

L'espai està a la planta semisotterrani de l'edifici l'Aurera, ...

[Prostor se nachází v suterénu budovy Aurera ...]

(<http://www.acjoventut.cat/ca/actualitat/agencia-catalana-de-la-joventut-7/2012/04/23/el-director-general-de-l-agencia-catalana-de-joventut-jordi-boixadera-inaugura-el-nou-local-de-joves-de-la-fatarella-155/>)

La seu central de l'organisme està a Nova York i disposa de quinze oficines regionals des de les quals es gestionen projectes a Àsia, Iberoamèrica, Carib, Àfrica i Europa ...

[Centrální sídlo organizace se nachází v New Yorku a disponuje patnácti regionálními kanceláři, ze kterých se spravují projekty v Asii, Latinské Americe, Karibiku, Africe a Evropě ...]

(http://www.adpc.cat/03_not/arxiu/2008/04_NotAbril09.htm)

Vaig començar a tocar guitarra, vaig cantar en un grup de blues de la residència universitària, i actuàvem en garitos, a Poitiers, a La Rochelle, inclús en l'Île de Ré, illa que està a la zona del Poitou Charentes.

[Začal jsem hrát na kytaru, zpíval jsem v jedné bluesové skupině na koleji, a hráli jsme v hospodách, v Poitiers, v La Rochelle, dokonce na Île de Ré, na ostrově, který se nachází v zóně Poitou Charentes.]

(<http://perinquiets.com/vicent-sese-o-la-emocion/>)

L'altre dia vaig anar al restaurant "Els ocellets", que està a la Ronda de Sant Pau (força a prop de la parada de metro de Sant Antoni).

[Jednou jsem šel do restaurace *Els ocellets*, která se nachází na Ronda de Sant Pau (dost blízko od zastávky metra Sant Antoni).]

(<http://desdelmeupuntdevista.blogspot.com.es/2012/02/restaurant-de-la-setmana-els-ocellets.html>)

Pozorujeme, že sloveso *estar* ve všech případech uvedených výše nese význam *nacházet se*. Jelikož opět nepozorujeme žádné jiné důvody k užití daného slovesa v těchto situacích, příklady nám opět slouží jako důkaz aktivního vlivu španělštiny v katalánštině.

6.1.3 Závěry analýz lokačních spojení

Analýzy odhalily, že sloveso *ser* se v katalánštině v menší míře vyskytuje i v lokačních spojeních, kde je vyjádřené určité trvání, ať už explicitně či nikoliv. V těchto případech se klasicky používá spíše sloveso *estar*. Například Badia i Margarit však považuje použití slovesa *ser* vždy za správné, jak zmiňujeme výše v teoretické části práce (viz kapitoly 3.2 a 3.3). Výsledky tedy nejsou v rozporu s normou, a naopak potvrzují Badiy i Margaritovu teorii.

Analýza dále ukázala, že sloveso *estar* se v malé míře objevuje v lokačních spojeních, kde žádné trvání vyjádřené není. Toto užití však není v souladu s normou a je patrně možné ho přičíst vlivu španělštiny.

6.2 Adjektivní atributy nesoucí význam stavu

Analýza se dále zabývá spojeními neživotného podmětu s adjektivními atributy, které nesou význam určitého stavu. Katalánština v takovýchto případech klasicky užívá slovesa *ser*. Španělština naopak v daných spojeních používá sloveso *estar*. V katalánštině se tedy v těchto případech kvůli vlivu španělštiny běžně setkáváme i se slovesem *estar*, což uvádí např. gramatika Joana Solà (viz kapitoly 3.2 a 3.3), jak jsme viděli výše. Cílem této analýzy je ověřit, do jaké míry si katalánština zachovává své normativní užití.

Pro analýzy adjektivních atributů nesoucích význam stavu volíme několik spojení s adjektivy hodnotícími, tj. vyhledáváme adjektiva typu *dobrý*, *špatný*, *chutný* etc. Ačkoliv adjektiva v těchto případech z našeho pohledu popisují určitou vlastnost podmětu, španělština v těchto spojeních preferuje sloveso *estar*. Ve španělštině je zjevně u těchto spojení kladen důraz na subjektivnost, kvůli které je tedy užito slovesa *estar*, jak jsme vyzorovali z příručky

J. A. Moliny Redondy a J. Ortegy Olivarese (viz kapitola 4.1.2). Hodnotící spojení volíme právě pro viditelný kontrast mezi studovanými jazyky.

6.2.1 Analýza adjektiv stavu v InterCorpu

Nejprve jsou zanalyzovány překlady literárních textů v korpusu *InterCorp*. Analýza je prováděna jak kvantitativně, tak kvalitativně. Očekáváme, že výsledky se budou víceméně shodovat s normou, jelikož jde o texty literární.

Prvním vyhledávaným spojením je *ser bo* ve významu *být dobrý*. V jazyce CQL jsou zadávány tyto dotazy:

```
[word="ser"][word="bo"], [word="ser"][word="bona"],  
[word="és"][word="bo"], [word="és"][word="bona"],  
[word="són"][word="bons"], [word="són"][word="bones"].
```

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a získáváme výsledky pro infinitiv a třetí osobu, jak ženského rodu, tak mužského rodu, v přítomném čase (dotaz s infinitivem přitom vyhledá i opisný minulý čas, který je tedy také zahrnut do výsledků). První a druhá osoba jsou vynechány, jelikož se zaměřujeme na neživotný podmět.

Po odstranění šumů byly nalezeny 4 případy, kdy se sloveso *ser* vyskytovalo v doprovodu s neživotným podmětem a adjektivem *bo*, které vyjadřuje určitý stav, není tedy stálou vlastností. Toto užití je v úplném souladu s normou. Zde je pro představu uveden jeden příklad tohoto užití:

Menja paté de cérvol qu'és bo.

[Dej si jelení paštiku, je dobrá.]

(Pablo Tusset, Nejlepší loupákův zážitek, překlad Marta Pera)

Dále je vyhledáváno spojení se stejným významem, ale s obměnou slovesa, tj. *estar bo*. Postupně jsou zadávány tyto dotazy:

```
[word="estar"][word="bo"], [word="estar"][word="bona"],  
[word="està"][word="bo"], [word="està"][word="bona"],  
[word="estan"][word="bons"], [word="estan"][word="bones"].
```

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a dostáváme výsledky pro infinitiv a třetí osobu, jak ženského rodu, tak mužského rodu v přítomném čase (pro dotaz s infinitivem jsou opět vyhledána i spojení opisného minulého času).

Pro tyto dotazy nebyly po odstranění šumů nalezeny žádné výsledky.

Následně vyhledáváme spojení *ser dolent* ve významu *být špatný*. Jsou zadávány následující dotazy:

[word="ser"][word="dolent"], [word="ser"][word="dolenta"],
[word="és"][word="dolent"], [word="és"][word="dolenta"],
[word="són"][word="dolents"], [word="són"][word="dolentes"].

Vzorky jsou vyhodnoceny a získáváme výsledky pro infinitiv a třetí osobu, jak ženského rodu, tak mužského rodu, v přítomném čase (dotaz s infinitivem opět vyhledá i opisný minulý čas).

Po odstranění byly nalezeny celkem 2 případy, kdy se sloveso *ser* vyskytovalo v doprovodu s neživotným podmětem a s adjektivem *dolent*, které vyjadřuje určitý stav. Toto užití je taktéž v plném souladu s normou. Pro představu je opět uveden jeden příklad:

Té, una salsitxa. No són dolentes, fredes.

[Na, dej si klobásku. Nejsou špatné, studené.]

(J. K. Rowling, Harry Potter a Kámen mudrců, překlad Laura Escorihuela Martínez)

Dalším hledaným spojením je *estar dolent*. Jsou zadávány následující dotazy:

[word="estar"][word="dolent"], [word="estar"][word="dolenta"],
[word="està"][word="dolent"], [word="està"][word="dolenta"],
[word="estan"][word="dolents"], [word="estan"][word="dolentes"].

Vzorky jsou zpracovány a opět získáváme výsledky pro infinitiv a třetí osobu, jak ženského rodu, tak mužského rodu, v přítomném čase (pro dotaz s infinitivem získáváme opět i výsledky pro spojení perifrastického minulého času).

Pro tyto dotazy také nebyly po odstranění šumů nalezeny žádné výsledky.

Dále vyhledáváme spojení *ser calent* ve významu *být teplý*. V tomto spojení můžeme pozorovat typické užití adjektiva jako určitého stavu. Zadávány jsou tyto dotazy:

[word="ser"][word="calent"], [word="ser"][word="calenta"],
[word="és"][word="calent"], [word="és"][word="calenta"],
[word="són"][word="calents"], [word="són"][word="calentes"].

Získané vzorky jsou vyhodnoceny a dostáváme výsledky pro infinitiv a třetí osobu, jak ženského rodu, tak mužského rodu v přítomném čase (pro dotaz s infinitivem jsou opět vyhledána i spojení perifrastického minulého času).

Po odstranění šumů bylo nalezeno 5 výsledků, které jsou opět v úplném souladu s normou. Uvádíme jeden příklad:

Miro la bassa on es netegen les aigües residuals, com que l'aigua és calenta la gespa del seu voltant és verda.

[Koukám se na nádrž, kde se čistí odpadní vody, a protože ta voda je teplá, trávník okolo je zelený.]

(Bohumil Hrabal, Pábitelé, překlad Eva Kruntorádová; Núria Mirabet)

Následně je vyhledáváno spojení *estar calent*. Postupně jsou zadávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="calent"], [word="estar"][word="calenta"],
[word="està"][word="calent"], [word="està"][word="calenta"],
[word="estan"][word="calents"], [word="estan"][word="calentes"].

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a dostáváme výsledky pro infinitiv a třetí osobu, jak ženského rodu, tak mužského rodu v přítomném čase (pro dotaz s infinitivem jsou opět vyhledána i spojení opisného minulého času).

Pro tyto dotazy nebyly po odstranění šumů opět nalezeny žádné výsledky.

Dále je vyhledáváno spojení *ser fred*, tedy významově opak spojení předešlého. V tomto spojení je také typické užití adjektiva pro vyjádření stavu. Postupně jsou zadávány tyto dotazy:

[word="ser"][word="fred"], [word="ser"][word="freda"],
[word="és"][word="fred"], [word="és"][word="freda"],
[word="són"][word="freds"], [word="són"][word="fredes"].

Byly nalezeny celkem 3 výsledky, které jsou tedy opět v úplném souladu s normou. Pro představu uvádíme jeden příklad:

Per què– li vaig preguntar llavors –cal conservar eternament el cos, per més que ja és fred i que no sent res?

[„Proč je třeba navěky zachovat tělo, i když je studené a nic necítí?“ zeptal jsem se ho.]

(Mika Waltari, Egypt'an Sinuhet, překlad Josep Pujol)

Posledním hledaným spojením pro tuto analýzu je *estar fred*. Vyhledáváme tyto dotazy:

[word="estar"][word="fred"], [word="estar"][word="freda"],
[word="està"][word="fred"], [word="està"][word="freda"],
[word="estan"][word="freds"], [word="estan"][word="fredes"].

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a získáváme výsledky pro infinitiv a třetí osobu, jak ženského rodu, tak mužského rodu v přítomném čase (pro dotaz s infinitivem jsou opět vyhledána i spojení perifrastického minulého času).

Opět nebyly pro tyto dotazy po odstranění šumů nalezeny žádné výsledky.

6.2.2 Analýza adjektiv stavu v *Araneum Hispanicum Maius*

Dále pracujeme s korpusem *Araneum Hispanicum Maius*, který, jak jsme již zmínili, obsahuje současné texty z webových stránek. Zde jsou tedy očekávány větší neshody s normou. V předchozí analýze v *InterCorpu* byly nalezeny pouze výsledky v souladu s normou, tedy spojení slovesa *ser* s neživotným podmětem a adjektivem, které vyjadřuje určitý stav. Cílem je zjistit, jestli je v podobných spojeních užíváno i slovesa *estar*. Proto se tato analýza zaměřuje pouze na spojení s *estar*. Analýza je tentokrát pouze kvalitativní.

Jako první je vyhledáváno spojení *estar bo*. Postupně jsou zadávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="bo"], [word="estar"][word="bona"],
[word="està"][word="bo"], [word="està"][word="bona"],
[word="estan"][word="bons"], [word="estan"][word="bones"].

Pro tyto dotazy byly nalezeny po odstranění šumů celkem dva výsledky:

Finalmente lo gratinamos al horno hasta que la capa de encima quede bien dorada, lo dejamos enfriar y nos lo comemos con buena compañía! –Sonia, sí que estan bons, sí!!

[Nakonec ho zapékáme v troubě do zlatova, necháme ho vychladnout a dáme si ho v dobré společnosti! – Sonio, jsou moc dobré, ano!]

(<http://lefabuleuxdestinduchocolat.blogspot.co.uk/2010/08/canelons-de-carbassacanelones-de.html>)

Ja se que hi ha hamburgueses de soja però com a mínim intenten imitar la textura i no és el cas. A mi em sembla més falafels o propostes similars. Que al final el que compta és si estan bones?

[Už vím, že existují sójové hamburgery, ale snaží se imitovat spíše texturu a není to to pravé.

Mám raději falafel nebo podobné věci. Protože se počítá, když jsou chutné, ne?]
(<http://lesreceptesdelmiquel.blogspot.com.es/2013/02/hamburguesas-vegetales-dos-propuestas.html>)

Příklady viditelně pochází z kulinářských blogů, kde se běžně setkáváme s neformálním jazykem. Na příkladech tedy můžeme pozorovat použití slovesa *estar* v případech, kdy se v katalánštině klasicky používá slovesa *ser*. Jelikož se zcela jistě jedná o kombinaci slovesa s adjektivem, které nevyjadřuje vlastnost, nýbrž stav, užití slovesa *estar* můžeme hodnotit jako důkaz pošpanělstění.

Druhým vyhledávaným spojením je *estar dolent*. Jsou zadávány následující dotazy:

[word="estar"][word="dolent"], [word="estar"][word="dolenta"],
[word="està"][word="dolent"], [word="està"][word="dolenta"],
[word="estan"][word="dolents"], [word="estan"][word="dolentes"].

Pro tyto dotazy nebyly nalezeny žádné výsledky.

Dále je vyhledáváno spojení *estar calent*. Jsou tedy postupně vyhledávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="calent"], [word="estar"][word="calenta"],
[word="està"][word="calent"], [word="està"][word="calenta"],
[word="estan"][word="calents"], [word="estan"][word="calentes"].

Opět nebyly nalezeny žádné výsledky.

Posledním vyhledávaným spojením je *estar fred*. Zadáváme tyto dotazy:

[word="estar"][word="fred"], [word="estar"][word="freda"],
[word="està"][word="fred"], [word="està"][word="freda"],
[word="estan"][word="freds"], [word="estan"][word="fredes"].

Byl nalezen jeden výsledek. Zde je uveden:

Un cop la massa està freda i hem tret les tatín del forn.

[Jakmile je těsto studené a vytáhli jsme koláč z pece.]

(http://lefabuleuxdestinduchocolat.blogspot.co.uk/2010_11_01_archive.html)

Opět se jedná o úryvek textu z kulinářského blogu. Sloveso *estar* se vyskytuje v doprovodu adjektiva, které zděla jistě vyjadřuje určitý stav. Příklad nám tedy opět slouží jako přímý důkaz pošpanělstění.

6.2.3 Závěry analýz adjektivních sributů nesoucí význam stavu

Z analýz adjektivních atributů bylo vypořováváno, že v literárních textech užití sloves s adjektivními atributy zcela odpovídá normě, adjektivní atributy vyjadřující stav se vyskytovaly výhradně v doprovodu slovesa *ser*. V textech z webových stránek naopak byly nalezeny i případy, kdy se adjektivní atribut vyjadřující stav vyskytoval i v doprovodu slovesa *estar*. Jelikož byly nalezené případy úryvky z kulinářských blogů, tj. pochází z neformálního prostředí, užití v rozporu s normou připisujeme vlivu španělštiny.

6.3 Adjektivní atributy klasifikačních vlastností

Analýza se dále zabývá adjektivními atributy klasifikačních vlastností, tj. adjektivy typu *živý*, *svobodný* etc. Katalánština v těchto případech klasicky užívá slovesa *ser*, španělština naopak *estar*. Tato adjektiva sice mají povahu stavu, ale tento stav je v katalánštině považován za neměnný, proto je tradičně užíváno sloveso *ser*. Pro svou povahu a také z důvodu vlivu španělštiny se však tato adjektiva vyskytují i ve spojení se slovesem *estar*. Cílem je opět ověřit do jaké míry si katalánština zachovává své klasické užití.

6.3.1 Analýza adjektiv klasifikační vlastnosti v InterCorpu

Analýza se nejdříve zaměřuje na překlady literárních textů v korpusu *InterCorp*. Opět pracujeme s texty přeloženými z jiných jazyků. Tato analýza je jak kvantitativní, tak kvalitativní. Protože se jedná o texty literární, opět se očekává, že výsledky se budou víceméně shodovat s normou.

Prvním vyhledávaným spojením je *ser mort* ve významu *být mrtvý*. Analýza se zaměřuje zejména na četnost tohoto spojení. V jazyce CQL vypadají dotazy následovně:

```
[word="ser"][word="mort"], [word="ser"][word="morta"],  
[word="sóc"][word="mort"], [word="sóc"][word="morta"],  
[word="ets"][word="mort"], [word="ets"][word="morta"],  
[word="és"][word="mort"], [word="és"][word="morta"],  
[word="som"][word="morts"], [word="som"][word="mortes"],  
[word="sou"][word="morts"], [word="sou"][word="mortes"],  
[word="són"][word="morts"], [word="són"][word="mortes"].
```

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a získáváme výsledky pro paradigma slovesa *ser* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (získáváme tedy i výsledky pro opisný minulý čas) ve spojení s adjektivem.

Pro tyto dotazy bylo nalezeno celkem 115 výsledků, kdy je tedy celé spojení v úplném souladu s normou. Uvádíme jeden příkladový:

En Santiago Nasar és mort.

[Santiago Nasar je mrtvý.]

(Gabriel García Márquez, Kronika ohlášené smrti, překlad Avel·lí Artís-Gener)

Dalším hledaným spojením je spojení stejného významu, avšak s obměnou slovesa, tj. spojení *estar mort*. Jsou vyhledávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="mort"], [word="estar"][word="morta"],
[word="estic"][word="mort"], [word="estic"][word="morta"],
[word="estàs"][word="mort"], [word="estàs"][word="morta"],
[word="està"][word="mort"], [word="està"][word="morta"],
[word="estem"][word="morts"], [word="estem"][word="mortes"],
[word="esteu"][word="morts"], [word="esteu"][word="mortes"],
[word="estan"][word="morts"], [word="estan"][word="mortes"].

U tohoto spojení je při vyhodnocení třeba dávat pozor na to, aby adjektivum nebylo použito metaforicky, tj. v případech typu *està mort de cansament* [je mrtvý únavou]. V těchto případech se používá sloveso *estar*, jelikož spojení vyjadřuje přechodný stav. Užití slovesa *ser* by naopak bránilo porozumění. Vzorky jsou tedy následně vyhodnoceny a jsou odstraněny šumy (jako např. metaforická užití adjektiva). Dostáváme výsledky pro paradigma slovesa *estar* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (získáváme tedy i výsledky pro opisný minulý čas) ve spojení s adjektivem.

Pro tyto dotazy bylo nalezeno celkem 15 výsledků. Níže jsou uvedeny čtyři vybrané příklady:

Però ha de tenir paciència, jo hauria d'estar mort de cirrosi fa deu anys i aquí estic, i ell, que viu com un asceta, té gastritis, i potser pitjor, a mi em sembla que és una úlcera.

[Ale je třeba být trpělivý, už jsem mohl být deset let mrtvý na jaterní cirhózu a jsem tady, a on, který žije jako asketa, má gastritidu, a možná i něco horšího, mně se to zdá jako vředy.]

(Umberto Eco, Foucaultovo kyvadlo, překlad Antoni Vicens)

No està morta, Argos— va dir suaument.

[„Není mrtvá, Argusi,“ řekl něžně.]

(J. K. Rowling, Harry Potter a Tajemná komnata, překlad Laura Escorihuela Martínez)

No tenim res en contra teu, Sinuhè, i les nostres dones i les seves renyines, i ja no sabem si vivim o si estem morts, tan escassa és la nostra mesura.

[Nic proti tobě nemáme, Sinuhete, a naše ženy a vaše hádky, a my už ani nevíme, jestli jsme živí nebo mrtví, tak skromná je naše rozvaha.]

(Mika Waltari, Egypt'an Sinuhet, překlad Josep Pujol)

Els indis sempre estan en estat de Buda, és veritat que estan vius, però al mateix temps estan morts, i quan estan morts estan doblement vius, ho entén?

[Indiáni jsou vždy v Buddhovo stavu, je pravda, že jsou živí, ale zároveň jsou mrtví, a když jsou mrtví, jsou dvakrát tak živí, rozumíte?]

(Bohumil Hrabal; Morytáty a legendy; překlad Núria Mirabet, Luisa Rancaño)

Z příkladů můžeme vypožorovat, že slovo *mrtvý* není použito metaforicky. Nevidíme tedy žádné důvody, proč by mělo být použito sloveso *estar*, a tudíž se nám výskyt slovesa ve spojeních jeví jako důkaz aktivního průniku španělštiny do katalánštiny.

Dále je vyhledáváno spojení *ser viu* ve významu *být živý*. Analýza se opět zaměřuje zejména na četnost tohoto spojení. V jazyce CQL vypadají dotazy takto:

```
[word="ser"][word="viu"], [word="ser"][word="viva"],  
[word="sóc"][word="viu"], [word="sóc"][word="viva"],  
[word="ets"][word="viu"], [word="ets"][word="viva"],  
[word="és"][word="viu"], [word="és"][word="viva"],  
[word="som"][word="vius"], [word="som"][word="vives"],  
[word="sou"][word="vius"], [word="sou"][word="vives"],  
[word="són"][word="vius"], [word="són"][word="vives"].
```

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a získáváme výsledky pro paradigma slovesa *ser* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (získáváme tedy i výsledky pro opisný minulý čas) ve spojení s adjektivem.

Pro vyhledávané dotazy bylo po odstranění šumů nalezeno celkem 52 výsledků, které jsou opět v úplném souladu s normou. Uvádíme jeden příklad:

M'alegra tornar a veure't i veure que encara ets viu!

[Jsem rád, že tě znovu vidím a že jsi ještě naživu!]

(J. R. R. Tolkien, Pán prstenů: Návrat krále, překlad Francesc Parcerisas)

Následně vyhledáváme spojení stejného významu, avšak s obměnou slovesa. Jsou tedy vyhledávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="viu"], [word="estar"][word="viva"],
[word="estic"][word="viu"], [word="estic"][word="viva"],
[word="estàs"][word="viu"], [word="estàs"][word="viva"],
[word="està"][word="viu"], [word="està"][word="viva"],
[word="estem"][word="vius"], [word="estem"][word="vives"],
[word="esteu"][word="vius"], [word="esteu"][word="vives"],
[word="estan"][word="vius"], [word="estan"][word="vives"].

Vzorky jsou následně vyhodnoceny, jsou odstraněny šumy a dostáváme výsledky pro paradigma slovesa *estar* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (získáváme tedy i výsledky pro opisný minulý čas) ve spojení s adjektivem.

Pro tyto dotazy bylo po odstranění šumů nalezeno celkem 9 výsledků. Uvádíme tři příklady:

Té molta sort d'estar viu.

[Má štěstí, že je naživu.]

(Dan Brown, *Andělé a démoni*, překlad Anna Turró)

No passa res, encara està viu– va dir l'Hermione, acariciant el mussol amb un dit.

[„Nic se neděje, ještě je naživu.“ řekla Hermiona, a přitom sovu hladila prstem.]

(J. K. Rowling, *Harry Potter a Tajemná komnata*, překlad Laura Escorihuela Martínez)

És com una prova que estàs viu.

[Je to něco jako zkouška toho, že jsi naživu.]

(Haruki Murakami, *Norské dřevo*, překlad Albert Nolla Cabellos)

Jelikož v uvedených případech nevidíme žádné důvody pro použití slovesa *estar*, užití opět považujeme za důkaz vlivu španělštiny v katalánštině.

Následně vyhledáváme spojení *ser casat* ve významu *být ženatý*. Analýza se opět zaměřuje zejména na četnost tohoto spojení. Dotazy mají tyto formy:

[word="ser"][word="casat"], [word="ser"][word="casada"],
[word="sóc"][word="casat"], [word="sóc"][word="casada"],
[word="ets"][word="casat"], [word="ets"][word="casada"],
[word="és"][word="casat"], [word="és"][word="casada"],
[word="som"][word="casats"], [word="som"][word="casades"],

[word="sou"][word="casats"], [word="sou"][word="casades"],
[word="són"][word="casats"], [word="són"][word="casades"].

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a získáváme výsledky pro paradigma slovesa *ser* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (dále pak tedy i pro opisný minulý čas) ve spojení s adjektivem.

Pro hledané dotazy bylo po odstranění šumů získáno celkem 13 výsledků, kdy se klasifikační vlastnosti vyskytuje v doprovodu slovesa *ser* a spojení je tedy v souladu s normou. Jeden příklad je na ukázkou uveden níže:

Ja fa sis anys que ets casat i no teniu fills.

[Už jsi šest let ženatý a ještě nemáte děti.]

(Milan Kundera, Valčík na rozloučenou, překlad Monika Zgustová)

Opět je obměněno sloveso a vyhledáváme tedy výraz *estar casat*. Jsou zadávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="casat"], [word="estar"][word="casada"],
[word="estic"][word="casat"], [word="estic"][word="casada"],
[word="estàs"][word="casat"], [word="estàs"][word="casada"],
[word="està"][word="casat"], [word="està"][word="casada"],
[word="estem"][word="casats"], [word="estem"][word="casades"],
[word="esteu"][word="casats"], [word="esteu"][word="casades"],
[word="estan"][word="casats"], [word="estan"][word="casades"].

Pro tyto dotazy bylo po odstranění šumů nalezeno celkem 14 výsledků. Zde jsou tři vybrané uvedeny:

Al principi d'estar casada, jo mateixa havia tingut un munt de problemes.

[Když jsem byla čerstvě vdaná, sama jsem měla spoustu problémů.]

(Haruki Murakami, Norské dřevo, překlad Albert Nolla Cabellos)

Com pot Rajiv ocupar el lloc del seu germà si la política no li ha agradat mai i està casat amb una italiana?

[Jak může být Rajiv ve funkci svého bratra, když ho politika nikdy nezajímala a je ženatý s Italkou?]

(Javier Moro, Červené sáří, překlad Roger Terrades)

Fa tretze anys que estic casada i fa més temps que ens coneixem.

[Už jsem vdaná třicet let a známe se ještě déle.]

(Milan Kundera; Žert; překlad Paloma Rancano, Sergi Jover)

V uvedených příkladech se opět vyskytuje sloveso *estar* namísto slovesa *ser*. Také nejsou vidět žádné důvody pro toto použití. Užití slovesa *estar* tedy připisujeme průniku španělštiny do katalánštiny.

Dalším vyhledávaným spojením je spojení *ser solter* ve významu *být svobodný*. Analýza se opět zaměřuje zejména na četnost tohoto spojení. V jazyce CQL vypadají dotazy takto:

[word="ser"][word="solter"], [word="ser"][word="soltera"],
[word="sóc"][word="solter"], [word="sóc"][word="soltera"],
[word="ets"][word="solter"], [word="ets"][word="soltera"],
[word="és"][word="solter"], [word="és"][word="soltera"],
[word="som"][word="solters"], [word="som"][word="solteres"],
[word="sou"][word="solters"], [word="sou"][word="solteres"],
[word="són"][word="solters"], [word="són"][word="solteres"].

Vzorky jsou následně vyhodnoceny a získáváme výsledky pro paradigma slovesa *ser* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (získáváme tedy i výsledky pro složený minulý čas) ve spojení s adjektivem.

Pro tato spojení byly po odstranění šumů nalezeny celkem 4 výsledky. Jeden je uveden zde:

Aquest home deu estar molt ben relacionat amb el cardenal de Torí, i sens dubte amb el Vaticà. Per cert, és solter.

[Tehle muž musí mít kontakty s kardinálem Turína, a stejně tak i s Vatikánem. Je svobodný, určitě.]

(Julia Navarro, Bratrstvo turínského plátna, překlad Carles Urritz)

Posledním vyhledávaným spojením je spojení *estar solter*. Jsou zadávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="solter"], [word="estar"][word="soltera"],
[word="estic"][word="solter"], [word="estic"][word="soltera"],
[word="estàs"][word="solter"], [word="estàs"][word="soltera"],
[word="està"][word="solter"], [word="està"][word="soltera"],
[word="estem"][word="solters"], [word="estem"][word="solteres"],

[word="esteu"][word="solters"], [word="esteu"][word="solteres"],
[word="estan"][word="solters"], [word="estan"][word="solteres"].

Vzorky jsou vyhodnoceny a získáváme výsledky pro paradigma slovesa *estar* v přítomném čase v indikativu a pro infinitiv (získáváme tedy i výsledky pro složený minulý čas).

Pro tyto dotazy nebyl nalezen žádný výsledek.

6.3.2 Analýza adjektiv klasifikační vlastnosti v Araneum Hispanicum Maius

Dále pracujeme s korpusem *Araneum Hispanicum Maius*, který, jak již víme, obsahuje současné texty z webových stránek. Jsou tedy opět očekávány větší neshody s normou. V předchozí analýze v *InterCorpu* byly nalezeny jak výsledky v souladu s normou, tak výsledky v rozporu s normou, ačkoliv se jednalo o texty literární. Tato analýza je pouze kvalitativní a zaměřuje se jen na spojení, která jsou v rozporu s normou, tedy spojení slovesa *estar* a adjektivy typu *mrtvý*, *ženatý* etc. Cílem je ověřit si toto užití.

Jako první je vyhledáváno spojení *estar mort*. Jsou vyhledávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="mort"], [word="estar"][word="morta"],
[word="estic"][word="mort"], [word="estic"][word="morta"],
[word="estàs"][word="mort"], [word="estàs"][word="morta"],
[word="està"][word="mort"], [word="està"][word="morta"],
[word="estem"][word="morts"], [word="estem"][word="mortes"],
[word="esteu"][word="morts"], [word="esteu"][word="mortes"],
[word="estan"][word="morts"], [word="estan"][word="mortes"].

U tohoto spojení je opět při vyhodnocování třeba dávat pozor na to, aby adjektivum nebylo použito metaforicky pro vyjádření dočasného stavu.

Pro vyhledávané dotazy bylo nalezeno celkem 7 výsledků. Vybrané jsou uvedené níže:

També es diu, «si Crist és en vosaltres, el cos està mort a causa del pecat».

[Taky se říká: „jestliže je Kristus v nás, tělo je mrtvé kvůli hříchu.“]

(<http://www.sedin.org/propcat/p42CAT.html>)

En l'actual situació de profunda crisi i canvi de valors, moltes d'aquestes col·leccions institucionals que van ser modèliques en la seua època estan mortes, a punt de morir o sostingudes sota mínims.

[V aktuální situaci hluboké krize a změny hodnot, mnoho z těchto institucí, které ve své době

bývaly modelem, jsou mrtvé, téměř mrtvé, nebo jen přežívají.]

(http://www.fundacio.es/agenda.asp?dia=8/9/2013&no_id=2819)

Adjektivu *mort* se nám nejeví metaforicky užito, proto jsou nám příklady opět důkazem vlivu španělštiny v katalánštině.

Za druhé je vyhledáváno spojení *estar viu*. Jsou vyhledávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="viu"], [word="estar"][word="viva"],
[word="estic"][word="viu"], [word="estic"][word="viva"],
[word="estàs"][word="viu"], [word="estàs"][word="viva"],
[word="està"][word="viu"], [word="està"][word="viva"],
[word="estem"][word="vius"], [word="estem"][word="vives"],
[word="esteu"][word="vius"], [word="esteu"][word="vives"],
[word="estan"][word="vius"], [word="estan"][word="vives"].

Pro vyhledávané dotazy bylo nalezeno celkem 6 výsledků. Zde jsou dva vybrané:

També es fan la pregunta de quan una persona deixa d'estar viva.

[Taky se ptají, kdy jeden přestane být živý.]

(<http://adn-dna.blogspot.com.es/2010/03/57-que-es-la-vida.html>)

Aquest debat que ha creat el llibre del Solsona ja és molt positiu perquè demostra que la literatura està viva.

[Tahle debata, kterou způsobyla Solsonova kniha, je velmi pozitivní, protože poukazuje na to, že literatura je živá.]

(<http://www.llegirencasdincendi.es/2011/06/lhome-de-la-maleta-ramon-solsona/>)

Užití slovesa *estar* v kombinaci s klasifikačním adjektivem se nám v uvedených případech opět jeví jako pošpanělštění, jelikož nepozorujeme žádné jiné důvody k volbě tohoto slovesa.

Dalším vyhledávaným spojením je spojení *estar casat*. Jsou zadávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="casat"], [word="estar"][word="casada"],
[word="estic"][word="casat"], [word="estic"][word="casada"],
[word="estàs"][word="casat"], [word="estàs"][word="casada"],
[word="està"][word="casat"], [word="està"][word="casada"],
[word="estem"][word="casats"], [word="estem"][word="casades"],
[word="esteu"][word="casats"], [word="esteu"][word="casades"],
[word="estan"][word="casats"], [word="estan"][word="casades"].

Byly nalezeny celkem 4 výsledky. Dva příklady uvádíme níže:

Prop del 90 % de les adolescents embarassades dels paisos en desenvolupament estan casades.

[Přibližně 90 % gravidních adolescentů v rozvojových zemích je sezdáných.]

(<http://www.anue.org/ca/content/dia-mundial-de-la-poblaci%C3%B3-2013>)

En els passadissos de l'Ajuntament pocs minuts després de la sorprenent reacció de Baron ja es rumorejava que l'alcalde es referia a Francesc Masriera, que havia comès "el pecat" d'estar casat 25 anys enrera amb una de les filles d'un dels oncles materns de Bassas.

[V chodbách radnice se už několik minut po překvapující reakci Barona špitalo o tom, že starosta narážel na Francesca Masriera, který se dopustil toho „hříchu“, že byl už 25 let ženatý s jednou z dcer jednoho ze samých strýců Bassasových.]

(http://lariera48.blogspot.com.es/2008_02_01_archive.html)

Na těchto příkladech také nepozorujeme žádné důvody k užití slovesa *estar* v kombinaci s klasifikačním adjektivem. Užití je opět připisováno aktivnímu vlivu španělštiny v katalánštině.

Jako poslední je vyhledáváno spojení *estar solter*. Jsou vyhledávány tyto dotazy:

[word="estar"][word="solter"], [word="estar"][word="soltera"],
[word="estic"][word="solter"], [word="estic"][word="soltera"],
[word="estàs"][word="solter"], [word="estàs"][word="soltera"],
[word="està"][word="solter"], [word="està"][word="soltera"],
[word="estem"][word="solters"], [word="estem"][word="solteres"],
[word="esteu"][word="solters"], [word="esteu"][word="solteres"],
[word="estan"][word="solters"], [word="estan"][word="solteres"].

Pro tyto dotazy nebyly nalezeny žádné výsledky.

6.3.3 Závěry analýz adjektivních atributů klasifikačních vlastností

Analýza odhalila, že se adjektiva typu *živý*, *svobodný* etc. v katalánštině běžně vyskytují v doprovodu se slovesem *estar*. Případy, kdy se *estar* vyskytovalo v kombinaci s klasifikačním adjektivem, které zároveň nebylo použito metaforicky, byly nalezeny jak v literárních, tak v neliterárních textech. Soudíme tedy, že vliv španělštiny je v tomto aspektu výrazně viditelnější než například u spojení s adjektivy vyjadřující stav, která jsme zkoumali výše.

7 Katalanismy v současné španělštině

Z předchozích analýz jsme vypožorovali, že katalánština je viditelně ovlivňována španělštinou. Jelikož si katalánština v poslední době snaží získat zpět své postavení a aktivně se tak mísí se španělskou kulturou, můžeme pozorovat i vliv opačný, a to vliv katalánštiny ve španělštině. Krátce bychom se u tohoto tématu pozastavili a okrajově si uvedli pár příkladů katalanismů ve španělštině se slovesy *ser* a *estar*.

Vycházíme ze studie Móniky Szigetvári. Ta ve své práci prezentuje velmi přehledný abecedně řazený seznam katalanismů v barcelonské španělštině, jak v rovině lexikální, tak v rovině gramatické. U sloves *ser* a *estar* představuje konstrukce, které pod vlivem katalánštiny často mohou v barcelonské španělštině mít posunutý význam. U slovesa *estar* je to například ustálené spojení *estar en la cama*, které v běžné španělštině nese význam *být/nacházet se v posteli*. V barcelonské španělštině může mít však po vzoru katalánštiny specifitější význam, a to *být v posteli a nemocný* (dle *estar en el llit*). Dále poukazuje například na konstrukci *estarse de* (dle *estar se de fer una cosa*), kterou katalánština přináší do barcelonské španělštiny s významem *nezúčastnit se/stranit se něčeho* (př.: *Jo m'estic d'anar-hi perquè em penso que els molestaria*).⁶⁰ [Nepůjdu tam, protože si myslím, že by je to otravovalo.])⁶¹

U slovesa *ser* je to nejprve například exprese *está claro*, kde se může v barcelonské španělštině místo slovesa *estar* vyskytovat po vzoru katalánštiny sloveso *ser*. Exprese má pak tedy podobu *es claro* (dle *és clar*). Jako další uvádí například spojení *como quiera que*, jehož podoba se může v barcelonské španělštině změnit na *como sea que* (dle *com sigui que*), a spojení *ni siquiera*, které může mít pod vlivem katalánštiny zase podobu *ni que sea* (dle *ni que sigui*).⁶²

Výskyt několika zmíněných konstrukcí v barcelonské španělštině si ověříme analýzou na korpuse *Corpes XXI*, který postupně vzniká pod záštitou *RAE*. Nejprve vyhledáváme konstrukci *como sea que*. Soustředíme se na španělské literární texty. Celkem bylo nalezeno 25 výskytů v 5 dokumentech, přičemž autoři 4 dokumentů jsou původem Katalánci. Jeden autor je Galicijec. Zde uvádíme jeden příklad:

Como sea que los gusanos empezaban a subirle por las piernas, echó a correr...

[A protože mu červi začali lézt po nohách, dal se do běhu...]

(Terenci Moix, *El arpista ciego. Una fantasía del reinado de Tutankamón*)

---

⁶⁰ DIEC

⁶¹ Szigetvári, M. *Catalanismos en el español actual*. 1994, s. 22-23.

⁶² Szigetvári, M. *Catalanismos en el español actual*. 1994, s. 52-53.

Jako další vyhledáváme konstrukci *ni que sea*. Opět se soustředíme na španělské literární texty. Celkem bylo po odstranění šumů nalezeno 6 příkladů ze 6 dokumentů. Autoři textů jsou všichni Katalánci. Opět uvádíme jeden příklad:

Tampoco debéis esperar que el amor, ni que sea el amor más precioso, os llene de sentido.

[Také nemůžete čekat, že láska, i kdyby to byla ta nejkrásnější láska, vás naplní.]

(Natàlia Cantó Milà, *El tesoro del maestro Liu*)

Analýzy nám tedy potvrdily, že v barcelonské španělštině může být spojení *como quiera que* nahrazeno spojením *como sea que*. Dále pak že spojení *ni siquiera* může být nahrazeno konstrukcí *ni que sea*. Výskyt těchto spojení ve španělském jazyce přičítáme vlivu katalánštiny ve španělštině. Bylo však nalezeno i několik případů výskytu těchto spojení v textech původem z jiných oblastí než ze Španělska, konkrétněji 14 případů ve 14 dokumentech pro spojení *como sea que* a 2 případy ve 2 dokumentech pro spojení *ni que sea*. Pozorujeme tedy, že výskyt spojení není omezen pouze na Španělsko, ale můžeme se s nimi setkat i v Latinské Americe.

Nepochybně se v této oblasti můžeme setkat s více katalanismy, a to nejen ve spojeních, ale i v samotném používání sloves. Španělština okolním vlivům obecně nepodléhá tak snadno, jelikož má jako jeden z nejpoužívanějších jazyků na světě velmi pevné základy a jasně stanovenou jednotnou gramatiku. Tento jazyk tedy považujeme v porovnání s katalánštinou za relativně stabilní. Důležité však je si uvědomit, že nejen katalánština podléhá vlivům španělštiny, ale může tak tomu být i naopak.

8 Závěr

Cílem práce bylo zanalyzovat užití sloves *ser* a *estar* ve španělštině a katalánštině a následně zjistit, v jaké míře používání sloves v katalánštině podléhá vlivům španělštiny. Předpokládali jsme, že se s nenormativním užitím setkáme zejména v textech neliterárních, tj. v textech z neformálního prostředí.

Zjistili jsme, že větší počet nenormativních užití sloves *ser* a *estar* se vyskytuje v lokačních spojeních a ve spojeních s klasifikačními adjektivy. Užití v nesouladu s normou se v těchto případech vyskytovalo jak u literárních textů, tak u textů z webových stránek. U těchto spojení tedy typ textu nehrál zásadní roli. U spojení neživotného podmětu s adjektivními atributy stavu je naopak počet nenormativních užití sloves nižší. V literárních textech dokonce nebyla nalezena žádná nenormativní užití. V těchto případech tedy typ textu hrál podstatnou roli. To potvrzuje naši hypotézu, že katalánština podléhá vlivům španělštiny spíše v neformálních textech a v textech formálních má tendenci si své původní užití zachovávat.

Analýza dále odhalila, že sloveso *ser* se v lokačních spojeních nesoucích význam trvání vyskytuje častěji, než se sloveso *estar* vyskytuje v lokačních spojeních bez významu trvání. Očekávali bychom, že tomu bude pod vlivem španělštiny spíše naopak, tj. že sloveso *estar* bude nahrazovat sloveso *ser* ve všech typech lokačních spojení. Nízký počet výskytů s *estar* připisujeme faktu, že jsme byli omezeni nedostatkem materiálu z neformálního prostředí. Vysoký počet spojení se *ser* připisujeme naopak tomu, že norma katalánského jazyka je určena více gramatikami, které se v některých aspektech kvůli dialektové diverzitě liší. Není tedy tak stabilní jako například norma španělského jazyka. Na význam trvání ve spojení pak zřejmě není kvůli komplexnosti katalánské normy kladen takový důraz, aby při volbě slovesa bylo upřednostňováno sloveso *estar*. Analýza také poukázala na to, že *durace* nemusí být ve spojení vyjádřena explicitně. Může být vyjádřena například pouze přidáním zvrtného *se* ke slovesu nebo vyplynout z kontextu.

Analýza spojení s adjektivy stavu nepřinesla mnoho výsledků, které by nebyly v souladu s normou. Jak jsme již zmínili, v literárních textech nebyly nalezeny dokonce žádné takové výsledky, v neformálních textech pak byly pro hledaná spojení nalezeny pouze 3 takové případy. Z analýzy tedy pozorujeme, že katalánština má v tomto aspektu tendenci si své původní užití spíše zachovávat. V potaz však musíme brát i to, že tato spojení jsou velmi specifická a pro přesnější výsledky by bylo třeba více materiálu.

Analýza spojení s klasifikačními adjektivy naopak prokázala v těchto konstrukcích největší neshodu s normou ze všech hledaných spojení, a to v obou typech textů. Tato spojení se nám tedy jeví jako spojení, která mají největší tendenci podléhat vlivům španělštiny. Katalánština klasifikační adjektiva nepovažuje za přechodné, nýbrž stálé vlastnosti či stavy. Tato adjektiva však obecně působí přechodně, proto se ve španělštině vyskytují v kombinaci se slovesem *estar*, pokud ovšem nejsou použita metaforicky. Z toho vyplývá, že volba slovesa *estar* v těchto případech v katalánštině nemusí být nutně zapříčiněna vlivem španělštiny, ale může být způsobena i subjektivním pocitem mluvčího. Výskyt slovesa *estar* ve spojeních s klasifikačními adjektivy je však z našeho pohledu způsoben zejména vlivem španělštiny.

Analýza katalanismů nám pak potvrdila výskyt několika spojení ovlivněných katalánštinou v barcelonské španělštině. Analýza byla provedena na literárních textech, ukazuje se tedy, že katalanismy zasahují i do formálního prostředí. Výskyt katalanismů v barcelonské španělštině připisujeme vzrůstajícímu zájmu o katalánský jazyk a kulturu jakožto výsledku snahy o obnovení postavení katalánštiny ve světě.

Resumé

Tato práce se zabývá používáním sloves *ser* a *estar* ve španělštině a v katalánštině. V teoretické analýze je zkoumáno normativní užití studovaných sloves. V jazykových korpusech je pak normativní užití sloves v katalánštině ověřeno. Dále je zkoumáno, do jaké míry je užití sloves v katalánštině ovlivněno španělštinou. Práce se okrajově zabývá i katalanismy ve španělštině.

V teoretické části je analyzováno normativní užití sloves *ser* a *estar* ve španělštině a katalánštině. Zjistili jsme, že užití sloves v daných jazycích liší v následujících spojeních. Za prvé v lokačních spojeních, kde se ve španělštině klasicky užívá slovesa *estar*. Pouze v situacích, kdy sloveso nese význam typu konat se, se ve španělštině užívá slovesa *ser*. Sloveso *estar* si tedy ve španělském jazyce zanechává svůj původní význam z latiny, na rozdíl od katalánštiny, která v lokačních spojeních naopak standardně užívá slovesa *ser*. Pouze pro spojení, kde je vyjádřena určitá durativita, volí sloveso *estar*. Dále jsme vypožorovali, že se jazyky neshodují u spojení s neživotným podmětem a adjektivními atributy nesoucimi význam stavu, kde španělština běžně užívá slovesa *estar*, katalánština naopak slovesa *ser*. Dále se jazyky liší ve spojeních s klasifikačními adjektivy. Španělština v těchto situacích volí sloveso *estar*, katalánština naopak sloveso *ser*.

Uvedená spojení následně zkoumáme v jazykových korpusech *InterCorp* a *Araneum Hispanicum Maius*. Co se týče lokačních spojení, analýzy odhalily, že sloveso *ser* se v katalánštině vyskytuje i v lokačních spojeních, kde je vyjádřeno určité trvání. Ve spojeních bez trvání jsme naopak našli i případy se slovesem *estar*. Odchyly od normy se vyskytovaly jak v textech literárních, tak v textech z neformálního prostředí, tj. konkrétněji v textech z webových stránek.

Z analýz adjektivních atributů stavu bylo dále vypožorováno, že v literárních textech užití sloves s těmito adjektivními atributy zcela odpovídá normě, tj. adjektiva se vyskytovala v doprovodu slovesa *ser*. Analýza textů z webových stránek nám naopak potvrdila vliv španělštiny v této oblasti. Zde totiž byla adjektiva stavu použita i se slovesem *estar*.

Poslední analýzy pak odhalily, že se klasifikační adjektiva v katalánštině běžně vyskytují v doprovodu se slovesem *estar*. Spojení, kde se klasifikační adjektivum vyskytovalo v doprovodu slovesa *estar* a nebylo přitom použito metaforicky byla nalezena jak v literárních, tak v neliterárních textech.

Okrajově je zkoumáno i několik katalanismů ve španělštině, a to zejména konstrukce *como sea que* a *ni que sea*. Výskyt spojení ve španělštině je následně ověřen v krátké korpusové analýze v korpusu *CORPES XXI*. Je potvrzen i vliv katalánštiny ve španělštině.

Resumen

El presente trabajo analiza el uso de los verbos *ser* y *estar* en castellano y catalán. En el análisis teórico se estudia el uso normativo de los verbos. A continuación se contrasta el uso normativo catalán en los corpus lingüísticos. Posteriormente se examina hasta qué punto el uso de los verbos en catalán está influido por el castellano. El trabajo también considera el estudio de los catalanismos en el castellano actual.

En la parte teórica se analiza el uso normativo de los verbos *ser* y *estar* en castellano y catalán. Se constata que el uso de los verbos difiere en las siguientes construcciones. En primer lugar, en las construcciones locativas en las que el castellano normalmente usa el verbo *estar*. Solo se usa *ser* en las construcciones en las que dicho verbo tiene el significado de ‘ocurrir’ o ‘suceder’. El castellano conserva el uso original del verbo *estar* basado en latín, a diferencia del catalán, que habitualmente usa *ser*. En las construcciones durativas solo se usa el verbo *estar*. Posteriormente se confirma que las lenguas se diferencian en el uso de los verbos en las construcciones de sujeto inanimado en conexión con atributos adjetivales con sentido de estado: en ellas el castellano normalmente utiliza el verbo *estar*, mientras que el catalán prefiere *ser*. Ambas lenguas divergen además en las construcciones con adjetivos de clasificación: el castellano utiliza en estas estructuras el verbo *estar*; el catalán, por el contrario, prefiere *ser*.

Las construcciones se examinan en los corpus lingüísticos del *InterCorp* y el *Araneum Hispanicum Maius*. En relación a las construcciones locativas, los análisis revelan que el verbo *ser* en catalán también puede encontrarse en las construcciones locativas con cierta duración. Contrariamente, en las construcciones sin duración se constatan solo unos casos con *estar*. En total se han identificado más construcciones locativas durativas con *ser* que durativas con *estar*, hecho que se atribuye a un material lingüístico limitado, así como también a la complejidad de la norma catalana por la que el uso de los verbos en las construcciones locativas durativas parece inestable. Se han identificado discrepancias con la norma tanto en los textos literarios como en aquellos informales, concretamente en textos de páginas web.

En los análisis de los atributos adjetivales de estado se constata que el uso de estos atributos normalmente concuerda con la norma, es decir, que los adjetivos se encuentran en presencia del verbo *ser*. Contrariamente, el análisis de los textos informales verifica la influencia del castellano (en los textos informales los adjetivos de estado aparecen también con *estar*). Estas construcciones son muy específicas, por eso también se considera el material lingüístico en

los corpus de alcance limitado. Sin embargo, se observa que, en estos aspectos, el catalán suele conservar su uso original.

Los últimos análisis revelan que los adjetivos de clasificación en catalán también se encuentran en presencia del verbo *estar*. Estas construcciones se encuentran en usos metafóricos tales como, por ejemplo, *estar muerto de cansament*, tanto en los textos literarios como en los informales. Es en estas construcciones que se observa el mayor número de discrepancias con la norma. La desviación también puede atribuirse al hecho de que los adjetivos de clasificación suelen percibirse como estados temporales. Precisamente por ello el castellano prefiere, en las construcciones con estos adjetivos, el verbo *estar*. Por su parte, el catalán normalmente considera estos adjetivos como cualidades o estados permanentes. Sin embargo, podemos decir que el uso del verbo *estar* en estas construcciones en catalán no depende solo de la influencia del castellano, sino también del sentimiento subjetivo del hablante.

Finalmente se examinan unos catalanismos en el castellano barcelonés, en particular las construcciones *como sea que* y *ni que sea*. Después se verifica la presencia de estas construcciones en un sucinto análisis en el corpus *CORPES XXI*. El estudio desvela que la construcción castellana *como quiera que* puede ser sustituida por el catalanismo *como sea que*, y que la construcción *ni siquiera* puede ser sustituida por otro catalanismo, *ni que sea*. Queda probada, en consecuencia, la influencia del catalán en el castellano.

Resum

El present treball es dedica a l'ús dels verbs *ser* i *estar* en castellà i català. En l'anàlisi teòrica estudiem l'ús normatiu dels verbs. L'ús normatiu català després el contrastem en els corpus lingüístics. A continuació examinem fins a quin punt l'ús dels verbs en català es troba influït pel castellà. El treball també estudia els catalanismes del castellà actual.

A la part teòrica hi analitzem l'ús normatiu dels verbs *ser* i *estar* en castellà i català. Hem pogut esbrinar que l'ús dels verbs es diferencia a les dues llengües a les construccions següents. Primer a les construccions locatives en què el castellà normalment usa el verb *estar*. Només s'usa el verb *ser* a les construccions en què el verb *ser* té el significat de 'passar' o 'succeir'. El castellà, així doncs, conserva l'ús originari del verb *estar* basat en el llatí, a diferència del català, que habitualment prefereix *ser*. A les construccions duratives només s'hi utilitza el verb *estar*. Hem pogut confirmar que les llengües es diferencien en l'ús dels verbs a les construccions de subjecte inanimat en connexió amb atributs adjectivals amb el sentit d'estat, en què el castellà utilitza normalment el verb *estar*, i el català, en canvi, prefereix el verb *ser*. A més a més, ambdues llengües es diferencien a les construccions dels adjectius de classificació. En aquestes situacions el castellà utilitza el verb *estar*, mentre que el català, per contra, prefereix *ser*.

A continuació s'examinen les construccions en els corpus lingüístics de l'*InterCorp* i l'*Araneum Hispanicum Maius*. Pel que fa a les construccions locatives, les anàlisis han revelat que el verb *ser* en català també el podem trobar a les construccions locatives amb certa durada. A les construccions sense durada hi hem trobat, en canvi, uns casos amb el verb *estar*. En total hem pogut localitzar més construccions locatives duratives amb *ser* que construccions locatives no duratives amb *estar*. Aquest fet l'atribuïm a un material lingüístic limitat, però també a la complexitat de la norma catalana per la qual l'ús dels verbs en les construccions locatives duratives ens sembla inestable. Hem identificat les discrepàncies de la norma tant a texts literaris com a d'altres més informals de diverses pàgines web.

Pel que fa a les anàlisis dels atributs adjectivals d'estat hem descobert que l'ús d'aquests atributs normalment està en concordança amb la norma, és a dir, que els adjectius es troben en presència del verb *ser*. L'anàlisi dels texts informals, contràriament, ha verificat la influència del castellà en aquest aspecte, perquè els adjectius d'estat també són usats en els texts informals amb el verb *estar*. Aquestes construccions són molt específiques, per això també considerem limitat el material lingüístic dels corpus. Malgrat això, observem que, en aquests aspectes, el català sol conservar el seu ús original.

Les darreres anàlisis han desvetllat que els adjectius de classificació en català també prefereixen el verb *estar*. Hem pogut localitzar aquestes construccions en usos metafòrics tals com, per exemple, *estar mort de cansament*, tant en els texts literaris com en els informals. En aquestes construccions hi observem un nombre major de discrepàncies amb la norma. La desviació també pot ser atribuïda al fet que els adjectius de classificació solen ser percebuts com estats temporals. Precisament per aquesta raó el castellà prefereix, en les construccions amb aquests adjectius, el verb *estar*. El català, per altra banda, normalment considera aquests adjectius com a qualitats o estats permanents. No obstant això, podem dir que l'ús del verb *estar* en aquests construccions en català no depèn només de la influència del castellà, sinó que també hi pot dependre del sentiment subjectiu del parlant.

Finalment, s'han examinat certs catalanismes del castellà barcelonès, en particular les construccions *como sea que* i *ni que sea*. Hem verificat la presència d'aquestes construccions en una anàlisi curta en el corpus *CORPES XXI*. L'anàlisi ha desvetllat que la construcció castellana *como quiera que* pot ser substituïda pel catalanisme *como sea que*, i que la construcció *ni siquiera* pot ser substituïda per un altre catalanisme, l'estructura *ni que sea*. La influència del català en el castellà ha estat, així doncs, verificada.

Seznam použitých zdrojů

- Badia i Margarit, A. M. *Gramàtica de la llengua catalana. Descriptiva, normativa, diatòpica, diastràtica*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1995. ISBN 84-8256-053-0.
- Ballesta i Roig, J. M. „Algunes consideracions entorn dels verbs copulatius en català.“ *Llengua i literatura* (1987): 359-375.
- Bauçà i Sastre, A. – Marina Amat, J. R. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – katalánština, verze 9 z 9. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>
- Benko, V.: *Araneum Hispanicum Maius, verze 15.04*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>
- Bosque, I. – Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999. ISBN 84-239-7917-2.
- Čermák, P. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – španělština, verze 9 z 9. 9. 2016*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>
- „estar.“ *Diccionari de la llengua catalana. Segona edició*. 2017 [online]. [cit. 2017-05-01] Dostupné z: <http://dlc.iec.cat/results.asp?txtEntrada=estar&operEntrada=0>
- Fernández Leborans, J. La predicación: Las oraciones copulativas. In: I. Bosque – V. Demonte, *Gramática descriptiva de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe, 1999, s. 2357-2460.
- Korpusy Aranea [online]. [cit. 2017-04-20] Dostupné z: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:aranea>
- Korpus InterCorp [online]. [cit. 2017-04-20] Dostupné z: <https://wiki.korpus.cz/doku.php/cnk:intercorp>
- Kratzer, A. „Stage-Level and Individual-Level Predicates.“ *The Generic Book*. Eds. Gregory Carlson and Francis Pelletier. Chicago: University of Chicago Press (1995): 125-175.
- Luján, M. „The Spanish Copulas as Aspectual Indicators.“ *Lingua* 54 (1981): 165-210.
- Maienborn, C. „On the Limits of the Davidsonian Approach: The Case of Copula Sentences.“ *Linguistics* 43(1) (2005): 155-180.

Molina Redondo, J. A. de a Ortega Olivares, J. *Usos de "ser" y "estar"*. [2.a ed.]. Madrid: Sociedad General Española de Librería, 1990. Problemas básicos del español. ISBN 84-7143-372-9.

RAE: Banco de datos (CORPES XXI) [en línea]. *Corpus del Español del Siglo XXI (CORPES)*. <<http://www.rae.es>> [26.4.2017]

RAE. *Nueva gramática de la lengua española: manual*. Madrid: Espasa, 2014. ISBN 978-84-670-3281-9.

Ramos, J. R. „Els derivats d’ESSE i STARE en les llengües romàniques“. *Caplletra*. 30 (2001): 135-168.

Ramos, J. R. El SV, II: La predicació no verbal obligatòria. In: Solà, J. *Gramàtica del català contemporani I, II i III*. Empuries, 2008, s. 1951-2044.

Roby, D. B. *Aspect and the categorization of states: the case of ser and estar in Spanish*. Philadelphia: John Benjamins Pub. Co., 2009.

Solà, J. *Gramàtica del català contemporani I, II i III*. Empuries, 2008. ISBN 84-7596-869-4.

Szigetvári, M. *Catalanisms en el español actual*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, 1994.